

Rzecznik Praw Pacjenta
rzecznikiem polskiej psychiatrii

Przestrzeganie praw pacjenta w obszarze psychiatrycznej opieki zdrowotnej

Raport z działań podejmowanych
przez Departament ds. Zdrowia Psychicznego
w tym Rzeczników Praw Pacjenta
Szpitala Psychiatrycznego w 2019 roku

Spis treści

WPROWADZENIE	3
1. PODMIOTY LECZNICZE OBJĘTE DZIAŁALNOŚCIĄ RZECZNIKÓW PRAW PACJENTA SZPITALA PSYCHIATRYCZNEGO	5
2. ANALIZA SPRAW ROZPATRYWANYCH PRZEZ DEPARTAMENT ZDROWIA PSYCHICZNEGO, W TYM RZECZNIKÓW PRAW PACJENTA SZPITALA PSYCHIATRYCZNEGO	6
2.1. ANALIZA SPRAW ROZPATRYWANYCH PRZEZ RZECZNIKÓW PRAW PACJENTA SZPITALA PSYCHIATRYCZNEGO W 2019 R.	10
2.1.1. ANALIZA WNIOSKÓW ROZPATRZONYCH PRZEZ RZECZNIKÓW PRAW PACJENTA SZPITALA PSYCHIATRYCZNEGO W 2019 R.	13
2.1.3. ANALIZA DZIAŁAŃ Z WŁASNEJ INICJATYWY PODEJMOWANYCH PRZEZ RZECZNIKÓW PRAW PACJENTA SZPITALA PSYCHIATRYCZNEGO W 2019 R.	22
2.1.4 OPIS SPRAW PROWADZONYCH PRZEZ RZECZNIKÓW I WYŁONIONYCH W TOKU ICH PROWADZENIA PROBLEMÓW W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH PSYCHIATRII	25
2.1.5. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNO-EDUKACYJNA PODEJMOWANA PRZEZ RZECZNIKÓW PRAW PACJENTA SZPITALA PSYCHIATRYCZNEGO W 2019 R.	29
3. DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI I POPRAWY SYTUACJI W PSYCHIATRYCZNEJ OPIECE ZDROWOTNEJ PODEJMOWANE W 2019 R.	32
PODSUMOWANIE	45
ZAŁĄCZNIK NR 1.....	47
ZAŁĄCZNIK NR 2.....	48
ZAŁĄCZNIK NR 3.....	69
ZAŁĄCZNIK NR 4.....	72

WPROWADZENIE

Rzecznik Praw Pacjenta jest centralnym organem administracji rządowej właściwym w zakresie ochrony praw pacjenta. Urząd ten w okresie sprawozdawczym pełnił Pan Bartłomiej Chmielowiec. Ochronę praw pacjentów systemu psychiatrycznej opieki zdrowotnej i leczenia uzależnień realizuje głównie poprzez działalność Departamentu ds. Zdrowia Psychicznego, którego pracownikami są Rzecznicy Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego. Instytucja Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego (dalej: Rzecznik) została powołana ustawą z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego¹ (dalej: ustawa). Przepisy ww. ustawy, jak również wydanego na jej podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 stycznia 2006 r. w sprawie szczegółowego trybu i sposobu działania Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego² (dalej: rozporządzenie), w sposób kompleksowy regulują kompetencje i zadania Rzecznika oraz sposób ich realizacji. Stosownie do art. 10d ustawy Rzecznicy są pracownikami Biura Rzecznika Praw Pacjenta, o którym mowa w ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta³ (dalej: ustawa o prawach pacjenta) i wykonują swoje zadania przy jego pomocy. Zgodnie z § 6 rozporządzenia Rzecznik przedstawia Rzecznikowi Praw Pacjenta okresowe informacje dotyczące przestrzegania praw pacjenta oraz działań podejmowanych w tym zakresie, nie rzadziej niż 2 razy w roku, także w przypadku zażądania tych informacji przez Rzecznika Praw Pacjenta.

Celem działalności Rzeczników jest ochrona praw osób korzystających ze świadczeń zdrowotnych udzielanych przez szpital psychiatryczny, a w szczególności zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi pomocy w dochodzeniu ich praw w sprawach związanych z przyjęciem, leczeniem, warunkami pobytu i wypisaniem ze szpitala psychiatrycznego. Rzecznicy wyjaśniają oraz udzielają pomocy w wyjaśnieniu ustnych i pisemnych skarg tych osób, współpracują z ich rodzinami, przedstawicielami ustawowymi, opiekunami prawnymi lub faktycznymi oraz inicjują i prowadzą działalność edukacyjną w zakresie praw pacjentów szpitali psychiatrycznych. Rzecznicy rozpatrują sprawy zgłoszone przez pacjentów, a także ich przedstawicieli ustawowych, opiekunów prawnych oraz faktycznych.

¹ Dz. U. z 2018 r. poz. 1878 ze zm.

² Dz. U. z 2006 r. Nr 16, poz. 126, ze zm.

³ Dz. U. z 2019, poz. 1127 ze zm.

Jednym z istotnych zadań Rzeczników, wynikającym z § 3 rozporządzenia, jest dokonywanie z własnej inicjatywy oceny przestrzegania praw pacjenta, w szczególności w odniesieniu do pacjentów:

- 1) przyjętych do szpitala psychiatrycznego bez zgody;
- 2) wobec których zastosowano przymus bezpośredni;
- 3) niezdolnych do wyrażenia zgody lub stosunku do przyjęcia albo leczenia;
- 4) przebywających w szpitalu psychiatrycznym na mocy orzeczenia sądowego o zastosowaniu środka zabezpieczającego.

Zakres uprawnień przyznanych Rzecznikowi ma gwarantować przestrzeganie praw osób hospitalizowanych przez szpitale psychiatryczne. Zgodnie z art. 10b ust. 4 ustawy Rzecznik ma prawo do:

- 1) wstępu do pomieszczeń szpitala psychiatrycznego związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych;
- 2) występowania z wnioskiem do personelu podmiotu leczniczego, w szczególności do lekarza prowadzącego, ordynatora oddziału psychiatrycznego (lekarza kierującego oddziałem) lub kierownika podmiotu leczniczego oraz do podmiotu, który utworzył ten podmiot, o podjęcie działań zmierzających do usunięcia przyczyny skargi lub zaistniałych naruszeń;
- 3) dostępu do dokumentacji medycznej, osoby korzystającej ze świadczeń zdrowotnych udzielanych przez szpital psychiatryczny;
- 4) porozumiewania się z osobą korzystającą ze świadczeń zdrowotnych, jej przedstawicielem ustawowym, opiekunem prawnym lub faktycznym bez udziału innych osób;
- 5) przetwarzania danych utrwalonych za pomocą monitoringu zlokalizowanego w pomieszczeniach, w których wykonywany jest przymus bezpośredni w postaci izolacji.

Rzecznicy realizują swoje zadania w szpitalach psychiatrycznych, którymi – w rozumieniu art. 3 pkt 2 ustawy – są również oddziały psychiatryczne w szpitalach ogólnych, kliniki psychiatryczne, sanatoria dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz inne zakłady lecznicze w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, sprawujące całodobową opiekę psychiatryczną lub odwykową. Rzecznik może obejmować swoim działaniem obszar terytorialny nie mniejszy niż województwo i nie większy niż trzy sąsiadujące ze sobą województwa, w zależności od rozmieszczenia zakładów lecznictwa psychiatrycznego.

Departament ds. Zdrowia Psychicznego przyjmuje zgłoszenia i prowadzi sprawy pacjentów placówek o profilu psychiatrycznym, w których na co dzień nie ma Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego.

W celu kompleksowych działań zmierzających do poprawy funkcjonowania psychiatrycznej opieki zdrowotnej jako systemu zapewniającego profesjonalne, skuteczne wsparcie osobom z chorobą psychiczną lub w kryzysie zdrowia psychicznego, Departament ds. Zdrowia Psychicznego współpracuje z innymi Departamentami Biura:

- Departamentem Prawnym w zakresie praktyk naruszających zbiorowe prawa pacjentów,
- Departamentem Postępowań Wyjaśniających w zakresie indywidualnych postępowań wyjaśniających dotyczących świadczeń zdrowotnych w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień,
- Departamentem Strategii i Działań Systemowych w zakresie działań informacyjno-edukacyjnych promujących prawa pacjenta i działalność Rzecznika Praw Pacjenta.

Usytuowanie Departamentu ds. Zdrowia Psychicznego w strukturze organizacyjnej wskazuje Schemat organizacyjny Biura Rzecznika Praw Pacjenta, który stanowi *Załącznik nr 1* do niniejszego opracowania.

1. PODMIOTY LECZNICZE OBJĘTE DZIAŁALNOŚCIĄ RZECZNIKÓW PRAW PACJENTA SZPITALA PSYCHIATRYCZNEGO

W okresie sprawozdawczym w Biurze Rzecznika Praw Pacjenta 53 osoby⁴ pełniły funkcję Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego. Systematycznie zwiększa się liczba podmiotów leczniczych, objętych działalnością Rzeczników. W 2019 roku było ich 216. Wykaz Rzeczników i podmiotów leczniczych objętych ich stałą działalnością przedstawia *Załącznik nr 2*. Rzecznicy czasowo pełnili swoją funkcję również w innych podmiotach leczniczych, niż przypisane im terytorialnie placówki. W roku 2019 było ich 30. Wykaz Rzeczników i podmiotów leczniczych objętych taką działalnością przedstawia *Załącznik nr 3*.

Zakres świadczeń w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień, realizowanych przez podmioty objęte działaniem Rzeczników prezentuje poniższa tabela.

⁴ uwzględniono fluktuację zatrudnienia na stanowiskach RzPPSzP w okresie sprawozdawczym.

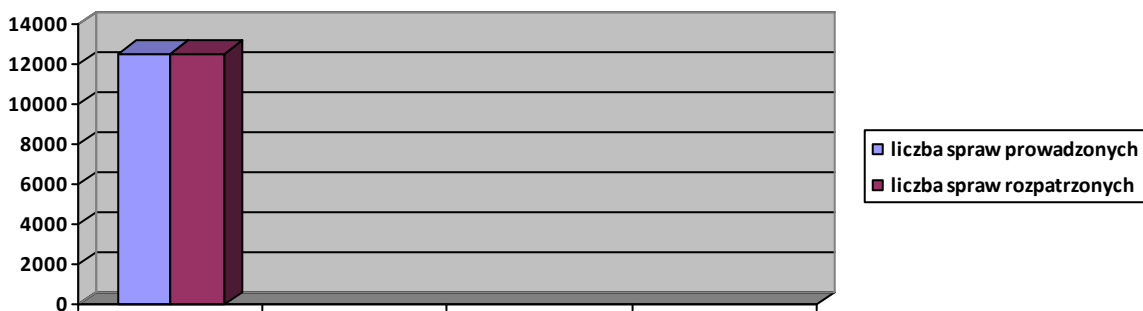
Tabela 1. Zakres świadczeń opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień w podmiotach leczniczych, w których swoje obowiązki pełnią Rzecznicy Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego.

Lp.	Rodzaje świadczeń	% łóżek w stosunku do liczby łóżek ogółem
1	Psychiatria ogólna dla dorosłych (w tym psychogeriatrya, psychosomatyka, rehabilitacja psychiatryczna)	48,5%
2	Leczenie uzależnień dla dorosłych (leczenie zespołów abstynencyjnych i terapia uzależnień)	19,3%
3	Psychiatria terapeutyczno-opiekuńcza (zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze i opiekuńczo-lecznicze psychiatryczne, hostele)	18,5%
4	Świadczenia psychiatrii sądowej w warunkach podstawowego, wzmocnionego i maksymalnego zabezpieczenia	9,2%
5	Psychiatria dzieci i młodzieży (w tym świadczenia terapii uzależnień i psychiatria sądowa dzieci i młodzieży)	4,5%
Ogółem		100,0%

Łącznie podmioty lecznicze objęte stałą działalnością Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego wykazywały 30 480 łóżek, a leczyło się w nich blisko 247 tys. osób.

2. ANALIZA SPRAW ROZPATRYWANYCH PRZEZ DEPARTAMENT ZDROWIA PSYCHICZNEGO, w tym RZECZNIKÓW PRAW PACJENTA SZPITALA PSYCHIATRYCZNEGO

W 2019 r. Departament Zdrowia Psychicznego łącznie prowadził 12531 spraw, z czego rozpatrzył 12123 sprawy, pozostałe są w toku (por. wykres 1). Rzecznicy w 2019 r. zajmowali się łącznie 11888 sprawami, z czego rozpatrzyli 11703. Należały do nich: skargi, wnioski, działania podejmowane z własnej inicjatywy oraz działania o charakterze informacyjno-edukacyjnym. Liczbę spraw rozpatrzonych przez Rzeczników w podziale na ich zakres przedmiotowy prezentuje tabela 2.

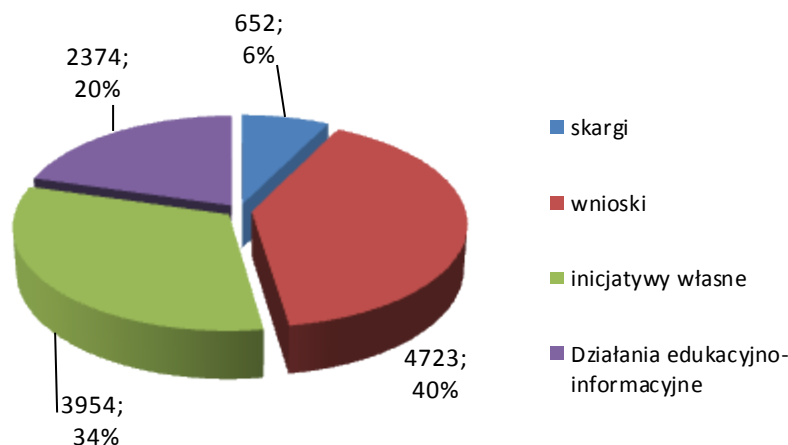

Wykres 1. Liczba zgłoszeń i spraw rozpatrzonych przez Departament Zdrowia Psychicznego 2019 r.

Tabela 2. Liczba i zakres spraw rozpatrzonych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r.

Zakres przedmiotowy spraw	Liczba:			
	działań z własnej inicjatywy	skarg	wniosków	ogółem
Pomoc w dochodzeniu praw w sprawach związanych z przyjęciem, leczeniem, warunkami pobytu i wypisaniem ze szpitala psychiatrycznego	3933	585	4124	8642
Pomoc w wyjaśnianiu skarg pacjentów szpitala psychiatrycznego niezwiązanych z przyjęciem, leczeniem i wypisaniem ze szpitala psychiatrycznego	17	19	392	428
Współpraca z rodziną, przedstawicielem ustawowym, opiekunem prawnym lub faktycznym pacjenta	4	48	207	259
Ogółem:	3954	652	4723	9329
Działalność edukacyjna i informacyjna	2261	x	113	2374
Ogółem :	6215	652	4836	11703

Liczbowy i procentowy rozkład poszczególnych rodzajów spraw rozpatrywanych przez Rzeczników w omawianym okresie sprawozdawczym ilustruje wykres 2.

Wykres 2. Liczba i rodzaje spraw podejmowanych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r.

W 2019 r. do Rzeczników wpłynęły łącznie 4723 wnioski - były to zapytania dotyczące obowiązujących przepisów prawa, prośby o udzielenie wyjaśnień czy pomocy w związku z pobytem w szpitalu, ale i w innych, istotnych dla danej osoby kwestiach. Były one kierowane przez pacjentów, ich rodziny, osoby bliskie, personel, a także inne podmioty czy osoby związane z pacjentem czy daną placówką. Działania Rzeczników w tych obszarach koncentrowały się głównie na działalności informacyjnej i wspierającej. Poza informacjami prawnymi, Rzecznicy udzielali pomocy w wyjaśnieniu zasygnalizowanych problemów, w sporządzeniu pism do dyrektorów szpitali czy innych podmiotów, wskazywali instytucje właściwe do rozpatrywania danego rodzaju spraw.

Realizując jedno z ustawowych zadań, jakim jest dokonywanie z własnej inicjatywy oceny przestrzegania praw pacjentów, w omawianym okresie sprawozdawczym Rzecznicy podjęli ogółem 3954 tego rodzaju działania, szczególnie w odniesieniu do pacjentów⁵:

- wobec których zastosowano przymus bezpośredni (649 działań),
- przyjętych do szpitala psychiatrycznego bez zgody (162 działania),
- małoletnich (418 działań),
- przebywających w szpitalu na mocy orzeczenia sądowego o zastosowaniu środka zabezpieczającego (184 działania),

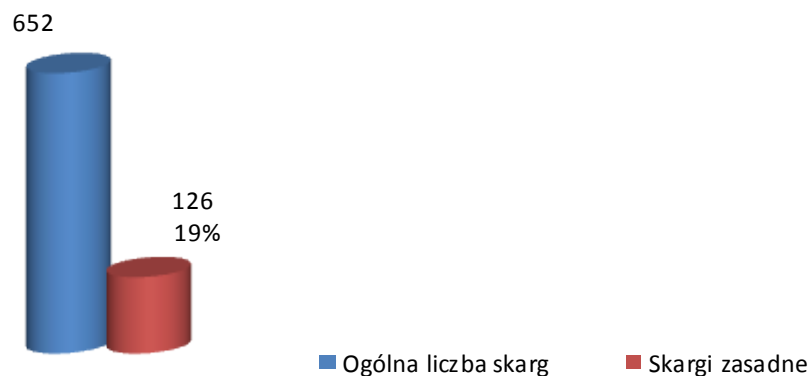
⁵ Liczba interwencji w odniesieniu do poszczególnych grup pacjentów podjętych z własnej inicjatywy jest wyższa od liczby spraw rozpatrywanych z własnej inicjatywy, ponieważ jedna sprawa mogła dotyczyć jednocześnie kilku problemów i grup pacjentów.

- niezdolnych do wyrażania zgody lub stosunku do przyjęcia albo leczenia (50 działań).

Ponadto 2910 działań dotyczyło ogółu pacjentów i wiązało się m.in. z warunkami pobytu, zapewnieniem bezpieczeństwa i odpowiedniej opieki pacjentom czy też dostępem do informacji o prawach pacjenta.

W wyniku inicjatyw własnych Rzecznicy stwierdzili nieprawidłowości w 426 przypadkach.

W ramach realizacji ustawowych zadań Rzecznicy w omawianym okresie rozpatrzyli łącznie 652 skargi, dokonując - stosownie do § 1 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia - oceny zasadności skarg na podstawie ustaleń wynikających z prowadzonych działań wyjaśniających. W odniesieniu do ogólnej liczby skarg, w przypadku 126 skarg (19%) z nich stwierdzono ich zasadność, tj. naruszenie obowiązujących przepisów (por. wykres 2).

Wykres 3. Stosunek skarg zasadnych do ogólnej liczby skarg rozpatrzonych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r.

W aktualnym okresie sprawozdawczym Rzecznicy uzyskali prawo wglądu w dokumentację medyczną (bez konieczności uzyskania zgody osoby korzystającej ze świadczeń zdrowotnych, jej przedstawiciela ustawowego, opiekuna prawnego lub faktycznego). Rzecznicy korzystali z tej możliwości w 364 przypadkach.

W 2019 r. Rzecznicy byli członkami zespołów badających sprawę na miejscu w podmiotach udzielających świadczeń w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień. Zbadanie sprawy na miejscu, o którym mowa w art. 52 pkt. 2 ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, to przeprowadzenie czynności wyjaśniających i kontrolnych w ramach prowadzonego postępowania wyjaśniającego w miejscu udzielania świadczeń zdrowotnych, co daje możliwość kompleksowego zebrania informacji, oglądu warunków, w jakich

realizowane są świadczenia zdrowotne, dostępu do dokumentacji medycznej, bezpośrednich rozmów ze świadczeniodawcą i osobami udzielającymi świadczeń oraz pacjentami podmiotu. W 2019 r. Rzecznicy (na podstawie stosownego upoważnienia Rzecznika Praw Pacjenta) uczestniczyli w 47 ww. zbadaniach. Sprawy, które dotyczyły potencjalnego naruszenia zbiorowych praw pacjentów w placówce psychiatrycznej opieki zdrowotnej, rozpatrywane były przez Departament Prawny.

2.1. Analiza spraw rozpatrywanych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r.

Niniejszy rozdział prezentuje analizę przedmiotową skarg, wniosków, działań z własnej inicjatywy oraz działalności informacyjno-edukacyjnej w odniesieniu do poszczególnych praw pacjenta określonych w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, ustawie o ochronie zdrowia psychicznego i innych aktach prawnych.

Liczba spraw (skarg, wniosków, działań z własnej inicjatywy) jest różna od liczby spraw zaprezentowanych w poprzednim rozdziale, bowiem często jedna rozpatrywana sprawa dotyczyła kilku kwestii regulowanych ww. przepisami.

Sprawy rozpatrywane przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego dotyczyły w zdecydowanej większości zagadnień dotyczących praw pacjenta, o których mowa w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, w 2019 r. było to łącznie 8715 spraw, w tym 5263 wniosków oraz 618 skarg, a także 2834 podjętych działań z własnej inicjatywy. Największa ilość spraw dotyczyła prawa pacjenta do świadczeń zdrowotnych (2622 spraw), prawa pacjenta do informacji o prawach pacjenta (552 sprawy) oraz prawa pacjenta do uzyskania informacji o prawach pacjenta (466 sprawy). Tabela 3 przedstawia rozpatrywane sprawy w podziale na poszczególne prawa pacjenta zarówno w zakresie wniosków złożonych przez pacjentów jak i własnych inicjatyw rzeczników.

Tabela 3. Liczba i zakres spraw podejmowanych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r.

Lp.	Określone w ustawie o prawach pacjenta prawo pacjenta do:	Liczba spraw	% ogółu spraw
1	świadczeń zdrowotnych	2622	50
2	uzyskania od lekarza przystępnej informacji o swoim stanie zdrowia; do wyrażenia zgody na udzielenie ww. informacji innym osobom	552	10
3	informacji o prawach pacjenta	466	9
4	dostępu do dokumentacji medycznej dotyczącej stanu zdrowia oraz udzielonych świadczeń zdrowotnych	392	7
5	poszanowania intymności i godności	370	7
6	poszanowania życia prywatnego i rodzinnego	280	5
7	wyrażenia zgody na udzielanie świadczenia medycznego	224	4
8	przechowywania rzeczy wartościowych w depozycie	109	2
9	opieki duszpasterskiej	88	2
10	zachowania w tajemnicy informacji przez osoby wykonujące zawód medyczny	80	2
11	inne wynikające z ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta	56	1
12	zgłoszenia działań niepożądanych produktów leczniczych	18	0,5
13	zgłoszenia sprzeciwu wobec opinii lekarskiej	6	0,5
	OGÓLEM	5263	100 %

Kolejna grupa spraw odnosiła się do przepisów ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. W 2019 r. łącznie Rzecznicy rozpatrzyli 5192 sprawy dotyczące tych przepisów, w tym 3045 wnioski, 160 skarg, a 1987 razy podejmowali działania z własnej

inicjatywy. Największa ilość spraw dotyczyła prawa do spotkania z rzecznikiem praw pacjenta szpitala psychiatrycznego (991 spraw). Rzecznicy dokładają starań, aby pacjenci byli dobrze poinformowani w zakresie ich zadań i kompetencji, co w rezultacie przekłada się na lepszą współpracę i w konsekwencji skuteczniejszą ochronę ich praw. Kolejnym obszarem zainteresowania, szczególnie w ramach realizowanych inicjatyw własnych było stosowanie przymusu bezpośredniego (747 spraw), następnie kwestie związane z organizacją ochrony zdrowia psychicznego (726 spraw), w tym szczególnie istotne były omawianie/wyjaśnianie wdrażanego pilotażu Centrów Zdrowia Psychicznego. Tabela 4. przedstawia rozpatrywane sprawy w podziale na poszczególne obszary dotyczące kwestii uregulowanych w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego.

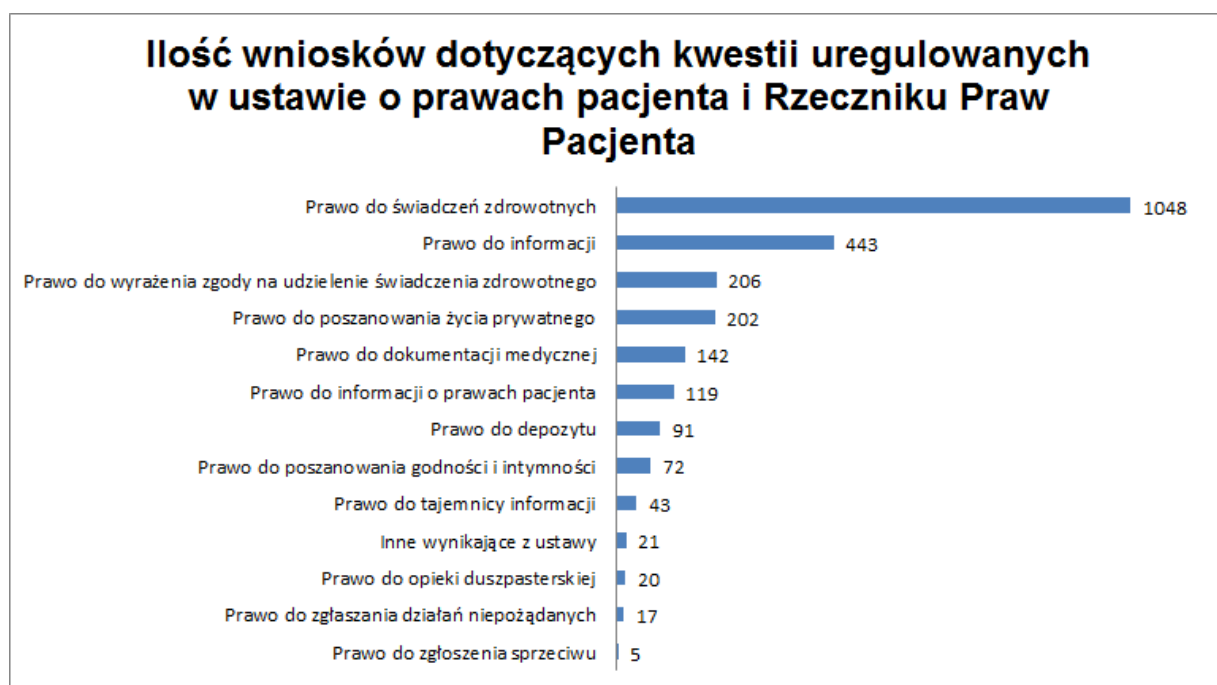
Tabela 4. Liczba i zakres spraw podejmowanych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r.

L.p.	Przepisy ustawy o ochronie zdrowia psychicznego	Liczba spraw	% ogółu spraw
1	prawo do spotkania z Rzecznikiem Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego (art. 10a ust 1 i 4 ustawy)	991	20
2	stosowanie przymusu bezpośredniego zgodnie z określonymi zasadami (art. 18 ustawy i rozporządzenie Ministra Zdrowia)	747	15
3	organizacja ochrony zdrowia psychicznego	726	15
4	wniosek o nakazanie wypisania osoby przebywającej za zgodą (art. 36 ust 1 ustawy)	604	12
5	postępowanie lecznicze wobec osoby leczonej bez jej zgody	483	10
6	wypisanie ze szpitala osoby przebywającej bez jej zgody (art. 35 ust. 1 i art. 36 ust 2; art. 36 ust. 3 ustawy)	465	9
7	uzyskanie zgody ordynatora na okresowe przebywanie poza szpitalem (art. 14 ustawy)	367	7
8	postępowanie przed sądem opiekuńczym (art. 42-48 ustawy)	214	4
9	organizacja zajęć rehabilitacyjnych (art. 15 ustawy i rozporządzenie Ministra Zdrowia)	175	4

10	przyjęcie osoby chorej psychicznie lub upośledzonej do DPS	102	2
11	przyjęcie do szpitala psychiatrycznego za zgodą (art. 22 ustawy)	101	1
12	inne sprawy wynikające z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego (ochrona tajemnicy art. 50; podawanie nieprawdy art. 53)	12	1
OGÓŁEM		4987	100%

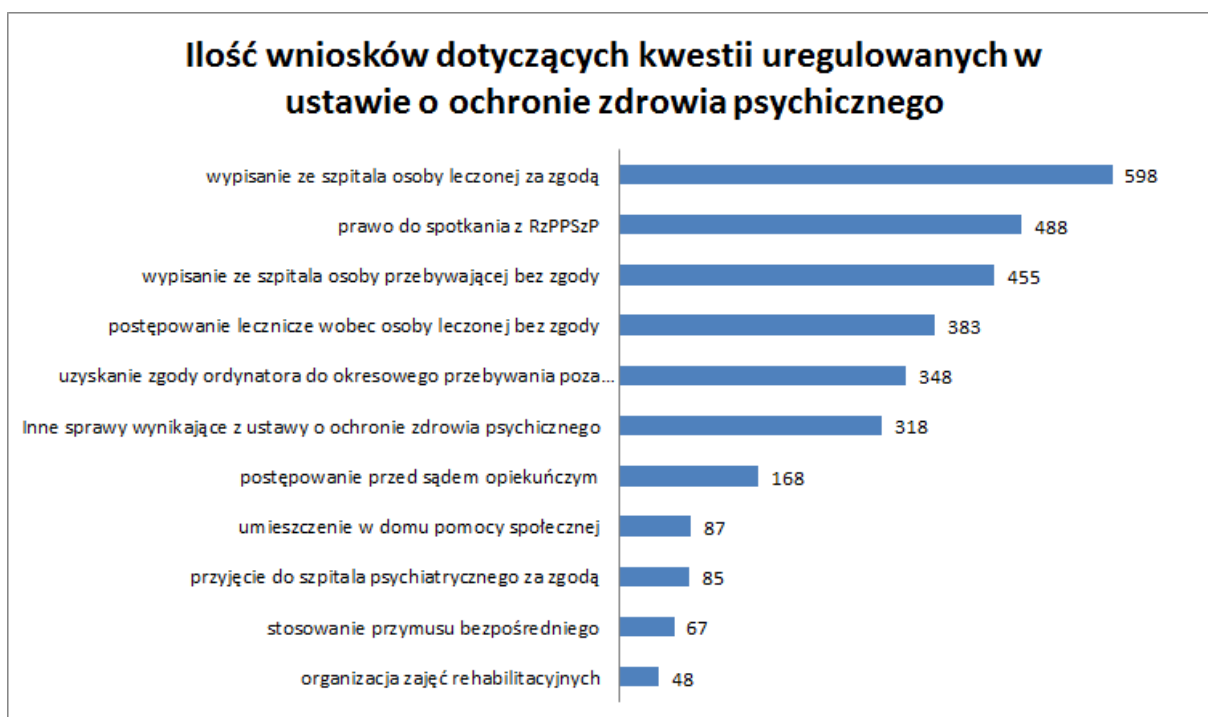
2.1.1. Analiza wniosków rozpatrzonych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r.

Dominującym rodzajem spraw, którymi zajmują się Rzecznicy są wnioski. Największa ilość wniosków w zakresie przepisów ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta dotyczyła prawa do świadczeń zdrowotnych (1048 wniosków), kolejno prawa do informacji o swoim stanie zdrowia (443 wniosków), prawa do wyrażenia zgody na udzielanie świadczeń zdrowotnych (206 wniosków), a także prawa do poszanowania życia prywatnego (202 wnioski) (por. wykres 4).

Wykres 4. Ilość wniosków rozpatrzonych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r. w odniesieniu do ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta.

W obszarze związanym z przepisami zawartymi w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego najwięcej wniosków dotyczyło wypisania ze szpitala psychiatrycznego osoby przebywającej w nim za zgodą (598 wniosków), prawa do spotkań z rzecznikiem praw pacjenta szpitala psychiatrycznego (488 wniosków), wypisania ze szpitala osoby przebywającej w nim bez zgody (455 wniosków), postępowania leczniczego wobec osoby przyjętej bez zgody (383 wnioski) (por. wykres 5).

Wykres 5. Ilość wniosków rozpatrzonych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r. w odniesieniu do ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

Znaczna liczba wniosków dotyczyła zapewnienia pacjentowi dostępu do informacji prawnej, wskazanie przysługujących środków prawnych dotyczących innych przepisów prawa niż określonych w wymienionych wyżej ustawach, w 2019 r. było ich łącznie 721. Wskazać tu należy przede wszystkim na akty prawne regulujące sytuację osób przebywających w szpitalu na mocy orzeczenia sądowego o zastosowaniu środka zabezpieczającego czy też pacjentów małoletnich kierowanych do szpitali psychiatrycznych na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich. W tej grupie spraw są też wnioski, które dotyczyły obszaru systemu pomocy społecznej i ubezpieczenia społecznego osób z zaburzeniami psychicznymi.

Tabela 5. Przykłady wniosków rozpatrzonych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r.

Temat wniosku	Opis sprawy
Rozszerzenie oferty jadłospisu o większą ilość warzyw i owoców	Pacjent zgłosił, że do obiadów nie są podawane surówki oraz że w dieta uboga jest w warzywa i owoce. Rzecznik interweniował w sprawie zarówno ustnie jak i pisemnie, w wyniku czego zwiększono ilość warzyw i owoców podawanych pacjentom w posiłkach.
Zapewnienie pacjentom internowanym możliwości korzystania z bezpłatnego leczenia stomatologicznego, w pełnym jego zakresie	Pacjenci zapoznali Rzecznika z wnioskiem skierowanym do dyrektora placówki w sprawie umożliwienia im korzystania z bezpłatnego leczenia stomatologicznego w zakresie szerszym, niż leczenie w przypadku bólu. Rzecznik zwrócił się do dyrektora i w rozmowie ustalono, iż pacjenci internowani ze względu na długotrwały pobyt w placówkach powinni mieć zapewnioną szerszą opiekę stomatologiczną, niż wynikającą z konieczności podyktowanych ostrym bólem i koniecznością ekstrakcji zęba. Dyrektor podjął decyzję o objęciu pacjentów pełną opieką stomatologiczną której koszt poniesie szpital.
Wydawanie pacjentom kart depozytowych	W trakcie wyjaśniania zgłoszenia pacjenta związanego z brakiem dostępu do rzeczy osobistych ustalono, że pacjentom zaprzestano, po wejście w życie przepisów RODO wydawania kart depozytowych. W wyniku interwencji Rzecznika przywrócono wydawanie oryginału kart depozytowych pacjentom.
Zapewnienie na oddziale wystarczającej ilości, sprawnego sprzętu dla osób z niepełnosprawnością ruchową	Problem związany z poruszaniem się pacjenta zgłosiła Rzecznikowi jego żona. Na oddziale nie zapewniono mu wózka inwalidzkiego a z informacji uzyskanych od personelu wynikało, iż złożą wózek ze sprzętu przeznaczonego do kasacji i przekażą go pacjentowi. Rzecznik wystąpił pisemnie dyrekcji placówki w sprawie zapewnienia pacjentowi niezbędnego sprzętu i został on zakupiony.

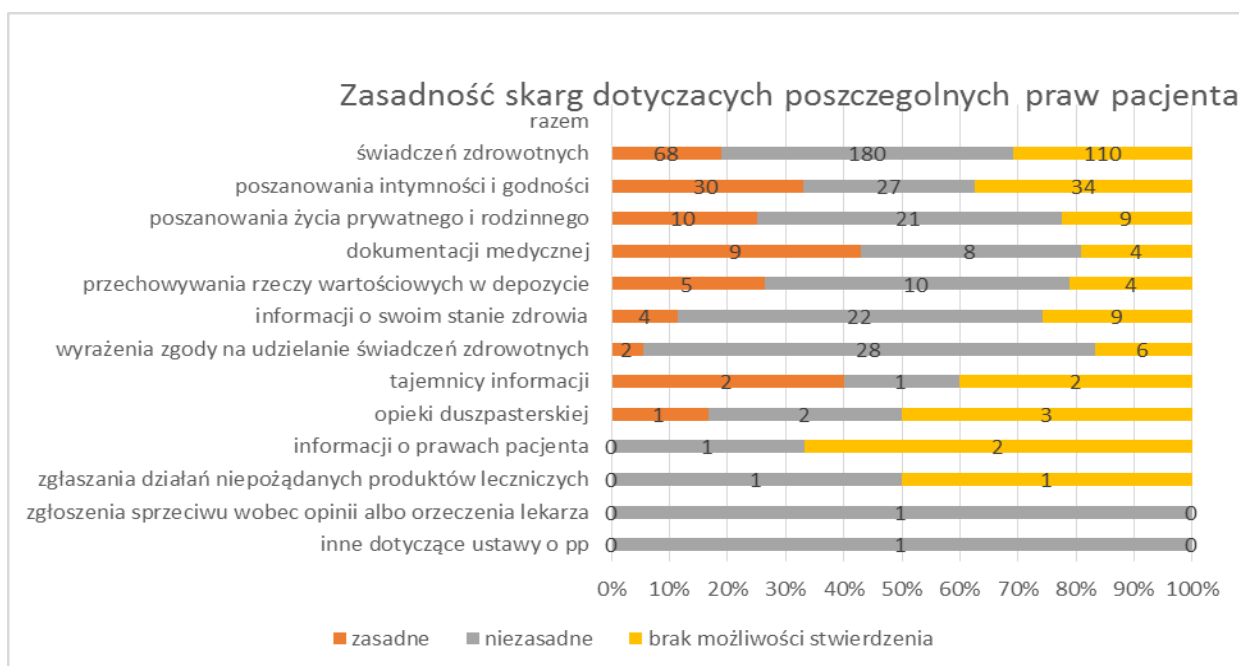
2.1.2. Analiza skarg rozpatrzonych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r.

W 2019 r. Rzecznicy rozpatrzyli łącznie 618 skarg dotyczących kwestii uregulowanych w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (por. wykres 5). Ponad połowa z nich związana była z prawem do świadczeń zdrowotnych (358 skarg). W tej kategorii mieszczą się skargi związane z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w odpowiednich warunkach, odpowiadającym wymaganiom fachowym i sanitarnym określonym w odrębnych przepisach; świadczeń zdrowotnych udzielanych z należytą starannością, wykonywanych zgodnie z aktualną wiedzą medyczną oraz zasadami etyki zawodowej określonymi przez właściwe samorządy zawodów medycznych. Znaczna liczba skarg dotyczyła prawa pacjenta do poszanowania intymności i godności (91 skarg). Podział

skarg dotyczących kwestii uregulowanych w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta pod kątem ich zasadności przedstawia wykres 6. W przypadkach stwierdzenia nieprawidłowości dotyczących realizacji praw pacjenta personel podejmował działania mające na celu wyeliminowanie przyczyn skargi, zapobiegania wystąpieniu podobnych naruszeń w przyszłości.

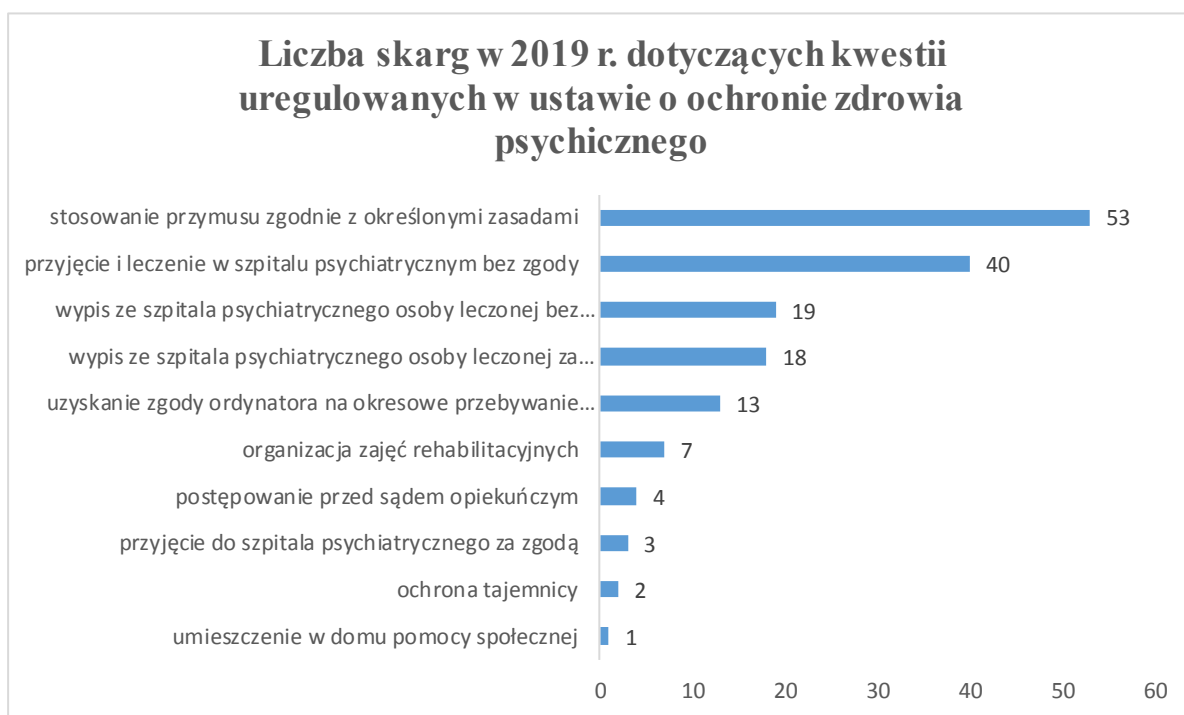

Wykres 6. Liczba skarg rozpatrzonych w 2019 r. przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego dotycząca kwestii uregulowanych w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta.

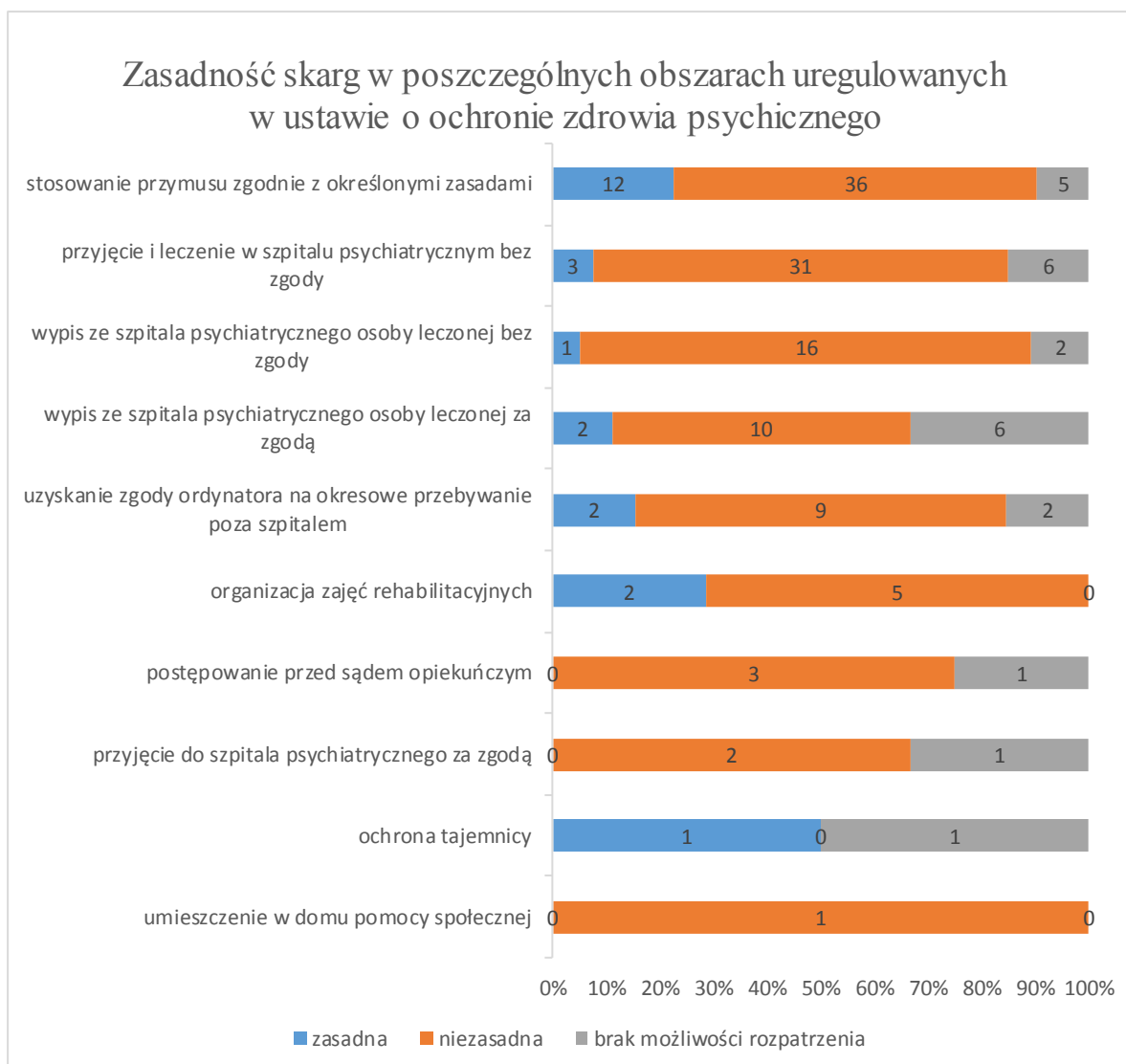
Wykres 7. Podział skarg rozpatrzonych w 2019 r. przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego dotyczących kwestii uregulowanych w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta pod kątem ich zasadności.

W 2019 r. Rzecznicy rozpatrzyli 160 skarg w oparciu o przepisy ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, najwięcej z nich dotyczyło stosowania przymusu bezpośredniego zgodnie z określonymi zasadami (53 skargi), a także przyjęcia i leczenia bez zgody w szpitalu psychiatrycznym (31 skarg), wypisania ze szpitala osoby przebywającej w niej bez zgody (19 skarg) czy też wypisania ze szpitala psychiatrycznego osoby leczonej za zgodą (18 skarg) (por. wykres 8).

Wykres 8. Liczba skarg rozpatrzonych w 2019 r. przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego dotycząca kwestii uregulowanych w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego.

Podział skarg dotyczących kwestii uregulowanych w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego pod kątem ich zasadności przedstawia Wykres 9. W przypadkach stwierdzenia zasadności skargi personel podejmował działania mające na celu wyeliminowanie nieprawidłowości będących przyczyną skargi oraz zapobiegania wystąpieniu podobnych naruszeń w przyszłości.

Wykres 9. Podział skarg rozpatrzonych w 2019 r. przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego dotyczących kwestii uregulowanych w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego pod kątem ich zasadności.

Przykłady rozpatrzonych skarg przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Przykłady skarg rozpatrzonych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r.

Temat skargi	Opis sprawy
Niewłaściwe przeprowadzenie przymusu bezpośredniego w postaci unieruchomienia	Pacjent złożył skargę na zasadność i długość zastosowanego przymusu bezpośredniego w formie unieruchomienia oraz na brak poszanowania jego prawa do godności podczas stosowania przymusu. Rzecznik wystąpił do dyrekcji placówki z prośbą o wyjaśnienia oraz przeanalizował dokumentację medyczną pacjenta. Ustalono, iż przymus wobec pacjenta przedłużano bezzasadnie i zastosowano na sali wieloosobowej bez osłonięcia jego parawanem.

<p>Niewłaściwe zachowanie sanitariusza wobec pacjentów</p>	<p>Skarga pacjentów dotyczyła nieetycznego zachowania sanitariusza polegającym na zmuszaniu pacjentów do czynności porządkowych oraz zwracaniu się do nich z pominięciem formy grzecznościowej i słowami obraźliwymi Rzecznik wystosował wystąpienie pisemne do kierownictwa placówki. W wyniku postępowania wyjaśniającego skargę pacjenta uznano za zasadną. Sanitariusz został zwolniony z pracy.</p>
<p>Niewłaściwe warunki sanitarne na oddziale</p>	<p>Skarga pacjentki dotyczyła warunków sanitarnych na oddziale. Rzecznik dokonał oględzin pomieszczeń i wystosował pismo do kierownictwa podmiotu. W efekcie dokonano remontu brodzików w łazience. Skarga została uznana za zasadną.</p>
<p>Zaginięcie ubrań pacjenta</p>	<p>Skarga dotyczyła zaginięcia ubrań pacjenta Zakładu Opiekuńczo - Leczniczego. Z uzyskanych przez Rzecznika informacji wynikało, że ubrania z pralni nie trafiły do pacjenta. Skargę uznano za zasadną. Ustalono, że zmianie ulegnie sposób segregacji odzieży pacjentów.</p>

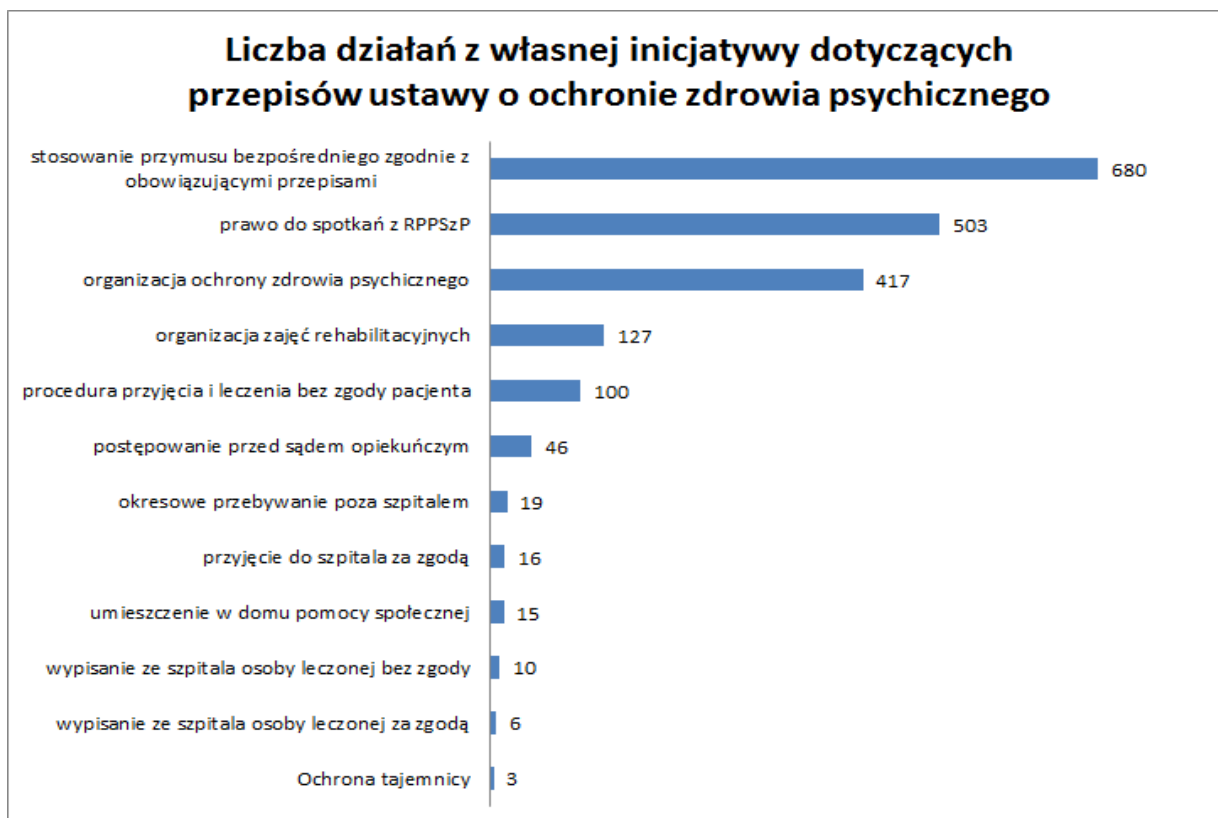
2.1.3. Analiza działań z własnej inicjatywy podejmowanych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r.

Rzecznicy z własnej inicjatywy podejmowali działania mające na celu weryfikację przestrzegania praw pacjenta, interwencje w przypadku stwierdzonych nieprawidłowości, w tym interweniowali celem poprawy warunków pobytu pacjentów w podmiotach leczniczych. W 2019 r. Rzecznicy podjęli łącznie 2834 działań z własnej inicjatywy dotyczących przepisów ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta. Najwięcej inicjatyw związanych było z realizacją prawa do świadczeń zdrowotnych (1574 działań), znaczna część działań dotyczyła dostępu do informacji o prawach pacjenta (347 działań), prawa do poszanowania intymności i godności (298 działań) czy prawa do dokumentacji medycznej (250 działań) - por. wykres 10.

Wykres 10. Liczba działań z własnej inicjatywy podjętych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r. dotyczących kwestii uregulowanych w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta.

W 2019 r. Rzecznicy podjęli łącznie 1942 działania z własnej inicjatywy dotyczących przepisów ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. Zdecydowana większość tych działań dotyczyła stosowania przymusu bezpośredniego zgodnie z określonymi zasadami (680 działań) (por. wykres 11).

Wykres 11. Liczba działań z własnej inicjatywy podjętych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r. dotyczących kwestii uregulowanych w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego.

Poza wyżej wymienionymi obszarami Rzecznicy podjęli również 387 zadań z własnej inicjatywy związanych z kwestiami uregulowanymi w innych aktach prawnych.

W wyniku interwencji Rzeczników kierownictwo podmiotów leczniczych podejmowało działania naprawcze, w tym dostosowywano do aktualnych przepisów dokumentację medyczną, wycofywano się ze stosowania praktyk niezgodnych z prawami pacjenta, wdrażano nowe procedury, zmieniono organizację pracy personelu medycznego,

Przykłady własnych inicjatyw podjętych przez Rzeczników w 2019 r. przedstawia tabela 7.

Tabela 7. Przykłady działań z własnej inicjatywy podjętych przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r.

Temat własnej inicjatywy	Opis sprawy
Przeszukiwanie rzeczy osobistych pacjenta przez pielęgniarkę pod nieobecność pacjenta	W oddziale doszło do kradzieży, funkcjonariusze policji dokonali oględzin pomieszczenia i przesłuchania świadków, lecz z powodu braku uprawnień odmówili dokonania przeszukania rzeczy osobistych pacjenta. Przeszukania dokonała pielęgniarka w obecności funkcjonariuszy, innych pacjentów bez udziału pacjenta, którego rzeczy sprawdzano.
Niezgodne z prawem w zarządzeniu szpitalnym dotyczącym depozytu szpitalnego	Rzecznik wystąpił do kierownictwa szpitala z prośbą o dostosowanie zapisów zarządzenia do obowiązujących przepisów prawnych, w tym uregulowanie wydawania oryginału karty depozytowej pacjentom oraz zaprzestania obligatoryjnego odbierania pacjentom w izbie przyjęć telefonów komórkowych.
Przechowywanie dokumentacji medycznej niezgodnie z obowiązującymi przepisami	Dokumentacja medyczna gromadzona była w dużych ilościach w sekretariatach oddziałów oraz statystyce medycznej. Ułożona w stosach na zewnątrz (m.in. na podłodze) z widocznymi zapisami dokonanymi w tej dokumentacji. W wyniku interwencji uporządkowano dokumenty i zabezpieczono je zgodnie z obowiązującymi przepisami.

<p>Niewłaściwe warunki bytowe w oddziale psychiatrycznym zlokalizowanym w starym budynku</p>	<p>Rzecznik wziął aktywny udział w sesji Rady Powiatu, na której omawiano problemy związane z trudnymi warunkami panującymi na oddziale. Ostatecznie radni podjęli uchwałę w sprawie przestąpienia do realizacji budowy nowego oddziału psychiatrycznego.</p>
<p>W oddziale psychiatrycznym dla dzieci i młodzieży liczna grupa hospitalizowanej młodzieży nie mogła kontynuować nauki na poziomie ponadpodstawowym</p>	<p>Rzecznik w wyniku zidentyfikowania problemów młodzieży, która w trakcie często długotrwałej hospitalizacji nie mogła kontynuować nauki na poziomie ponadpodstawowym wystąpił, wspierając działania Dyrekcji Szkoły do Prezydenta Miasta o utworzenie szkoły ponadpodstawowej. Wynikiem starań było utworzenie przy istniejącej szkole podstawowej (w miejsce likwidowanego gimnazjum) szkoły ponadpodstawowej, tym samym umożliwienie młodym pacjentom kontynuowanie nauki w trakcie pobytu w szpitalu.</p>
<p>W trakcie stosowania przymusu bezpośredniego nie zagwarantowano warunków do poszanowania godności i intymności pacjenta, dokumentację medyczną z unieruchomienia prowadzono niestarannie</p>	<p>W trakcie wizytacji oddziału Rzecznik zauważył pacjenta, który leżał w unieruchomieniu nagi, w kilkuosobowej sali obserwacyjnej, jego łóżko nie było osłonięte parawanem. W dokumentacji zastosowania przymusu nie dokonywano przez 45 minut wpisów z obserwacji stanu pacjenta. Rzecznik interweniował- pacjent został okryty, łóżko pacjenta zostało osłonięte parawanem, pielęgniarka oddziałowa, zadeklarowała przeprowadzenie z personelem pielęgniarskim rozmów dyscyplinujących.</p>
<p>Stan somatyczny pacjentki pogarszał się lecz brak wyrażenia przez nią świadomej zgody na zabieg operacyjny uniemożliwił przeprowadzenie zabiegu</p>	<p>Rzecznik uzyskał informację, iż pacjentka przebywająca na oddziale nie może wyrazić świadomej zgody na czynności medyczne, więc wstrzymano niezbędny zabieg operacyjny. Rzecznik pomógł personelowi w wystosowaniu odpowiedniego wniosku do sądu opiekuńczego. Zabieg przeprowadzono pomyślnie w należnym terminie.</p>

2.1.4 Opis spraw prowadzonych przez Rzeczników i wyłonionych w toku ich prowadzenia problemów w poszczególnych obszarach psychiatrii

Rzecznicy prowadzili sprawy związane bezpośrednio z pobytem pacjenta w szpitalu, a także zajmowali się sprawami pacjentów wynikającymi z innych aktów prawnych, z pogranicza psychiatrii i praw pacjenta. Pojawiały się tutaj sprawy pacjentów z obszaru systemu pomocy społecznej, współpracy z adwokatami z urzędu, procedury

ubezpieczenia, czy wsparcia ze strony osób bliskich lub opiekunów faktycznych. Rzecznicy wskazywali wówczas przysługujące środki prawne, udzielali informacji prawnej, pomagali w przygotowaniu stosownych pism i wniosków, przekazywali sprawy innym instytucjom do rozpatrzenia zgodnie z właściwością, podejmowali współpracę z personelem szpitala ukierunkowaną na rozwiązanie problemów pacjenta.

W toku prowadzenia spraw Rzecznicy podejmowali następujące działania:

- edukowali i informowali w zakresie praw pacjenta,
- obserwowali i monitorowali sytuację, bez interwencji,
- podejmowali działania wyjaśniające, ustne lub pisemne,
- wystosowali wnioski o usunięcie zaistniałych naruszeń,
- przekazywali sprawę do prowadzenia zgodnie z właściwością,
- pomagali w sporządzeniu skargi lub wniosku do innych instytucji,
- edukowali i udzielali porad w zakresie innym, niż prawa pacjenta,
- dokonywali wglądu w dokumentację medyczną, w toku wyjaśniania skarg i wniosków.

Z analizy spraw prowadzonych przez Rzeczników wynika, że tematyka problemów w poszczególnych, wyodrębnionych, prezentowanych poniżej obszarach psychiatrii jest po części wspólna dla wszystkich obszarów, i są to tematy takie jak:

- warunki hospitalizacji, pomieszczenia i wyposażenie oddziałów zgodne z wymaganiami określonymi w przepisach odrębnych,
- realizacja opieki nad pacjentami z poszanowaniem intymności i godności, z należytą starannością personelu i zgodnie z etyką zawodową,
- realizacja przymusu bezpośredniego w sposób zapewniający poszanowanie godności, intymności i bezpieczeństwa, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Poniżej znajduje charakterystyka spraw w podziale na wyodrębnione grupy pacjentów poszczególnych obszarów psychiatrycznej opieki zdrowotnej.

Psychiatria ogólna dla dorosłych

Rzecznicy w toku wykonywania swoich obowiązków na terenie oddziałów psychiatrycznych podejmowali interwencje w sprawach:

- realizacji przymusu bezpośredniego (m.in. z uwagi na brak parawanów, stosowania przymusu bezpośredniego zgodnie z obowiązującymi przepisami, właściwym dokumentowaniem przymusu bezpośredniego)

- opieki sprawowanej przez personel nad pacjentem (ilości personelu zatrudnionego na oddziałach, organizacji opieki, właściwego kontaktu terapeutycznego, właściwego traktowania pacjentów),
- rozwiązywania bieżących problemów dotyczących przyjęcia i wypisu,
- realizacji przepisów w zakresie przyjęcia i zatrzymania pacjenta bez zgody w szpitalu psychiatrycznym (brak kontaktu z pacjentem adwokata/radcy prawnego reprezentującego go z urzędu, terminowość postępowań i wysłuchania pacjentów),
- możliwości czasowego przebywania poza oddziałem,
- organizacji zajęć rehabilitacyjnych,
- realizacji prawa do kontaktu osobistego, korespondencyjnego i telefonicznego z osobami bliskimi,
- monitoringu wizyjnego w szpitalach,
- zasad przechowywania rzeczy wartościowych w depozycie szpitalnym,
- występowania zdarzeń niepożądanych (np. okaleczeń, samobójstw, urazów, pobicia),
- niewłaściwych warunków hospitalizacji,

Psychiatria dzieci i młodzieży (w tym psychiatria sądowa dzieci i młodzieży oraz leczenie uzależnień)

Niezwykle istotną kategorią pacjentów w działalności rzeczników są dzieci i młodzież przebywające na oddziałach psychiatrycznych. W pracy na oddziałach udzielających świadczeń z zakresu psychiatrii dzieci i młodzieży rzecznicy wielokrotnie angażowali się w działania mające na celu wyjaśnianie spraw indywidualnych, zgłaszanych przez małoletnich pacjentów, bądź ich przedstawicieli ustawowych, lub opiekunów prawnych i faktycznych oraz podejmowali czynności wyjaśniające na podstawie własnych spostrzeżeń. Rzecznicy monitorowali sytuację w zakresie ogólnego funkcjonowania oddziałów psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży, w tym ich obłożenie, dostępność tej formy leczenia. Rzecznicy w toku wykonywania swoich obowiązków na terenie oddziałów psychiatrycznych dla dzieci i młodzieży podejmowali interwencje w sprawach:

- nieetycznego zachowania personelu,
- warunków pobytu (wyposażenia oddziałów, przepełnienia sal w związku z koniecznością przyjmowania większej liczby pacjentów, niż rejestrowa liczba łóżek w oddziale i udzielaniem świadczeń tzw. ponadlimitowych, hospitalizacje pacjentów nieletnich w oddziałach dla dorosłych),

- sprawowanej opieki i nadzoru pod względem zapewnienia bezpieczeństwa pacjentom,
- umożliwienia pacjentom realizacji obowiązku szkolnego podczas pobytu w oddziale,
- podawania pacjentom leków rozpuszczonych, kruszonych niezgodnie z zaleceniem producenta;
- realizacji kontaktu telefonicznego (zapewnienia dostępności do telefonu, zgody na posiadanie własnego urządzenia, zapisów w regulaminie porządkowym),
- zdarzeń z udziałem pacjentów (próby samobójcze, samookaleczenia, samowolne oddalenia, akty agresji),
- poszanowania intymności i godności w trakcie udzielania świadczeń zdrowotnych (sposobu zwracania się i traktowania pacjentów przez personel).

Psychiatria opiekuńczo-terapeutyczna (zakłady opiekuńczo-lecznicze i opiekuńcze o profilu psychiatrycznym)

Rzecznicy w toku wykonywania swoich obowiązków na terenie ww. placówek podejmowali interwencje w sprawach:

- możliwości wyrażania świadomej zgody na przyjęcie i proponowane leczenie oraz procedur realizowanych w podmiotach leczniczych w kwestii przyjmowania oświadczeń pacjenta,
- przebywania pacjenta w placówce ze względów socjalnych (w oczekiwaniu na umieszczenie w domu pomocy społecznej lub odebranie przez rodzinę),
- niezgodne ze standardem wydawanie leków pacjentom (rozkruszanie leków wbrew zaleceniom producenta),
- zdarzenia z udziałem pacjentów (rozpatrywane indywidualnie np. urazy),
- warunków pobytu,
- realizacji zajęć rehabilitacyjnych dostosowanych do potrzeb tej grupy pacjentów,
- realizacji prawa do opieki duszpasterskiej,
- niewłaściwego sposobu zwracania się personelu do pacjentów,
- prowadzenia zajęć rehabilitacyjnych (warunków ich realizacji, zatrudnienia odpowiedniego personelu).

Leczenie uzależnień dla dorosłych

W placówkach terapii uzależnień sprawy najczęściej dotyczyły:

- praw pacjenta w trakcie hospitalizacji, w szczególności zapisów w regulaminach i kontraktach terapeutycznych ograniczających korzystanie z praw pacjenta,
- kwestii związanych z leczeniem uzależnień, specyfiką realizacji kontraktu terapeutycznego,
- realizacji sądowego zobowiązania do leczenia odwykowego,
- wypisu (na własne żądanie, dyscyplinarnego),
- zasad stosowania przymusu bezpośredniego,
- zajęć i programów rehabilitacyjnych dostosowanych do potrzeb i możliwości pacjentów,
- zapisów w regulaminach dotyczących organizacji i zasad udzielania świadczeń z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych placówek terapii uzależnień i poszanowaniem praw pacjenta,
- obszaru funkcjonowania społecznego pacjenta (możliwości uzyskania różnego wsparcia z pomocy społecznej, współpracy z kuratorami sądowymi, z sądem np. w sprawie ubezwłasnowolnienia, procedury niebieskiej karty etc.).

Psychiatria sądowa

Sprawy w tej dziedzinie psychiatrii najczęściej dotyczyły:

- warunków realizacji środka zabezpieczającego (realizacji podstawowego stopnia zabezpieczenia na oddziałach ogólnopsychiatrycznych),
- realizacji praw pacjenta podczas wykonywania środka zabezpieczającego,
- realizacji innych świadczeń zdrowotnych dla pacjentów detencyjnych,
- niewykonania orzeczenia sądu w sprawie przeniesienia na inny stopień zabezpieczenia,
- braku poszanowania intymności i godności w trakcie odwiedzin,
- przewlekłości i zbytniego sformalizowania postępowania sądowego podczas rozpatrywania zażalenia na decyzję sądu w przedmiocie przedłużenia środka zabezpieczającego.

2.1.5. Działalność informacyjno-edukacyjna podejmowana przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r.

W 2019 roku Rzecznicy Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego przeprowadzili 2080 działań informacyjno-edukacyjnych. Odbiorcami byli pacjenci szpitala psychiatrycznego, ich rodziny, a także personel medyczny. Liczbę zorganizowanych spotkań w podziale na grupy odbiorców przedstawia tabela 8.

Tabela 8. Działalność informacyjno-edukacyjna Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w poszczególnych zakresach świadczeń opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień w 2019 r.

Obszar psychiatrii / zakresy świadczeń	Liczba spotkań informacyjno-edukacyjnych	% ogółu spotkań edukacyjno-informacyjnych
Psychiatria ogólna	1234	53%
Psychiatria dzieci i młodzieży (w tym uzależnienia i psychiatria sądowa dzieci i młodzieży)	176	8%
Leczenie uzależnień dla dorosłych (terapia i detoksykacja)	455	19%
Psychiatria sądowa - podstawowy, wzmocniony i maksymalny stopień zabezpieczenia	127	5%
Psychiatria terapeutyczno-opiekuńcza (ZPO, ZOLP, hostele)	220	9%
Spotkania informacyjno-edukacyjne dla personelu medycznego	135	6%
	2347 ⁶	100%

Tematyka spotkań przeprowadzanych wśród pacjentów oddziałów psychiatrycznych oraz oddziałów leczenia uzależnień dotyczyła głównie praw pacjenta określonych w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz ustawie o ochronie zdrowia psychicznego. W szczególności były to tematy takie jak:

⁶ Liczba spotkań edukacyjno-informacyjnych z poszczególnymi grupami odbiorców jest wyższa od liczby spraw dotyczących działań edukacyjno-informacyjnych (2080), z uwagi na to, że w ramach jednej sprawy podejmowane były działania edukacyjne wobec jednej lub kilku grup odbiorców.

- przyjęcie i wypis ze szpitala psychiatrycznego;
- zasady stosowania przymusu bezpośredniego;
- możliwości uzyskania przepustki na czasowe przebywanie poza szpitalem psychiatrycznym;
- warunki udzielania świadczeń zdrowotnych określonych w przepisach odrębnych;
- zajęcia rehabilitacyjne w szpitalach psychiatrycznych;
- praw i obowiązków osób przebywających w szpitalu psychiatrycznym opisanych w regulaminach placówki;
- pilotaż Centrów Zdrowia Psychicznego;
- zadań i kompetencji Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego oraz ogólnej informacji dotyczącej działalności Biura Rzecznika Praw Pacjenta i RPP
- roli radcy prawnego lub adwokata uczestniczącego w postępowaniu sądowym.

Wśród pacjentów oddziałów psychiatrii sądowej, obok tematów związanych bezpośrednio z prawami pacjenta określonymi w ww. ustawach oraz zadań i kompetencji Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego Rzecznika Praw Pacjenta i funkcjonowania Biura Rzecznika Praw Pacjenta podejmowali działania informacyjno-edukacyjne w zakresie:

- możliwości zapoznania się z opinią wysłaną do sądu przez pacjenta, wobec którego zastosowano środek zabezpieczający;
- praw pacjenta detencyjnego w świetle ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta i Kodeksu Karnego wraz z omówieniem poszczególnych praw;
- wybranych zagadnień związanych z psychiatrią sądową w świetle przepisów prawa;
- uwarunkowań prawnych regulujących kwestię stosowania środka zabezpieczającego;
- roli radcy prawnego lub adwokata uczestniczącego w postępowaniu sądowym.

Spotkania informacyjno-edukacyjne dla pacjentów małoletnich skupiały się przede wszystkim wokół takich zagadnień jak:

- prawa pacjenta małoletniego w szpitalu psychiatrycznym;
- zadania i kompetencje Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego;
- Karta Praw Pacjenta Dziecka;
- obowiązek szkolny podczas pobytu w szpitalu.

Rzecznicy w prezentowanym okresie sprawozdawczym przeprowadzili także spotkania informacyjno-edukacyjne dla personelu medycznego szpitala, tematem których były m.in.:

- prawa pacjenta;
- poszanowania intymności i godności pacjenta;
- zasady stosowania przymusu bezpośredniego.

Spotkania prowadzone przez Rzeczników w dużej mierze odbywały się w formie pogadarek - wśród dorosłych w dużych grupach, zaś dla pacjentów małoletnich w małych grupach.

W okresie sprawozdawczym Rzecznicy przeprowadzili szkolenia z zakresu praw pacjentów dla różnych grup odbiorców. Zapraszani byli do współpracy nie tylko przez placówki, w których pełnią swoją funkcję, ale również okręgowe izby pielęgniarek i położnych, samorządy lokalne czy domy pomocy społecznej. Możliwość edukacji nie tylko pacjentów, ale również pracowników sektora ochrony zdrowia psychicznego oraz instytucji opiekuńczych pozwala na kształtowanie właściwych postaw wobec osób z zaburzeniami psychicznymi. Rozmieszczenie Rzeczników na terenie całego kraju pozwala aby, za ich pośrednictwem skutecznie docierać z bezpośrednimi działaniami edukacyjnymi do miejscowości odległych od siedziby Biura. Rzecznicy prowadzili również działalność spotkania edukacyjno-informacyjne dla mieszkańców okolicznych miejscowości, w szkołach dla dzieci i rodziców. Upowszechniali informacje o prawach pacjenta i prowadzili dystrybucję materiałów promujących:

- prawa pacjenta, w tym prawa pacjenta w szpitalu psychiatrycznym;
- projekt Rzecznika Praw Pacjenta i organizacji pacjentów pt. *Łączy nas pacjent*;
- kwartalnik *Jednym Głosem dla Psychiatrii*;
- Telefoniczną Informację Pacjenta (TIP) Rzecznika Praw Pacjenta i Narodowego Funduszu Zdrowia.

W ramach „Roku psychiatrii” Departament ds. Zdrowia Psychicznego zainicjował lekcje o ochronie zdrowia psychicznego/prawach pacjenta w szpitalu psychiatrycznym. Zajęcia przeprowadzane były w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Rzecznicy Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego prowadzili je na terenie całego kraju. Podczas lekcji młodzież dowiedziała się, że nie tylko dorośli mają swoje prawa, poznała prawa zapisane w Karcie Praw Dziecka-Pacjenta, ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, ustawie o ochronie zdrowia psychicznego przysługujące im, ich rodzicom czy opiekunom.

Przedstawiano również zagadnienia dotyczące problematyki depresji młodzieńczej oraz uzależnień. Młodzież była zainteresowana warunkami pobytu w szpitalach psychiatrycznych, miała możliwość skonfrontowania krążących mitów na temat takich placówek. W przeprowadzonych lekcjach udział wzięło około 2100 uczniów.

Ważnym elementem promocji praw pacjenta oraz jednocześnie podnoszenia wiedzy i kwalifikacji poszczególnych Rzeczników był ich udział w konferencjach ogólnopolskich, wojewódzkich, jak i lokalnych, szczegóły przedstawia Załącznik nr 4.

3. DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI I POPRAWY SYTUACJI W PSYCHIATRYCZNEJ OPIECE ZDROWOTNEJ PODEJMOWANE W 2019 r.

Rok 2019 Rokiem Psychiatrii w Biurze Rzecznika Praw Pacjenta

Zadaniem Rzecznika Praw Pacjenta jest podejmowanie działań mających na celu zapewnienie należytej ochrony praw pacjenta, w tym rozwiązywanie zagadnień problemowych. Rok 2019 był rokiem szczególnym, bowiem Rzecznik Praw Pacjenta widząc pilną potrzebę podjęcia działań poprawiających dostęp do psychiatrycznej opieki zdrowotnej, a także usprawniających funkcjonowanie tego obszaru świadczeń medycznych dedykował go właśnie psychiatrii. Rzecznik podjął szereg inicjatyw dotyczących psychiatrycznej opieki zdrowotnej, promujących zdrowie psychiczne, zapobiegających stygmatyzacji i wykluczeniu osób, które dotknął kryzys psychiczny lub choroba. Departament ds. Zdrowia Psychicznego był realizatorem wielu z nich lub brał w nich czynny udział. Na uwagę zasługują:

- spotkania Rzecznika Praw Pacjenta z kierownikami podmiotów leczniczych, w których udzielane są świadczenia w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień. Bezpośrednie spotkania stanowiły okazję do omówienia zagadnień w kontekście działalności jednostki przy uwzględnieniu, specyficznych dla danego regionu, uwarunkowań natury ekonomicznej, demograficznej i kulturowej;
- inicjowanie współpracy z instytucjami, które mają realny wpływ na poprawę warunków hospitalizacji lub życia osób z zaburzeniami psychicznymi, zarówno na szczeblu lokalnym, jak i ogólnopolskim;
- współpraca z przedstawicielami Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur;
- udział przedstawicieli Rzecznika Praw , w tym Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w pracach wojewódzkich rad ds. zdrowia psychicznego

(w województwie kujawsko-pomorskim, lubelskim, małopolskim, mazowieckim i warmińsko-mazurskim).

- czynny udział w spotkaniach sejmowych komisji, w tym podkomisji ds. zdrowia psychicznego
- przygotowanie konferencji poświęconej tematyce ochrony zdrowia psychicznego pt. Rzecznik Praw Pacjenta – rzecznikiem polskiej psychiatrii.

Powołanie Rady Młodych Ekspertów

Rada Młodych Ekspertów przy Rzeczniku Praw Pacjenta rozpoczęła działalność w czerwcu 2019 r. Pierwsze inauguracyjne spotkanie członków Rady odbyło się 18 czerwca 2019 r. Rada składa się z praktyków, którzy na co dzień pracują z osobami w kryzysie i ich bliskimi. Osoby te w praktyce realizują prawa pacjenta, jednocześnie zachowując ramy wykonywania swoich zawodów. Fakt, iż reprezentują różne dziedziny pozwala im na prowadzenie analiz problemów z wielu perspektyw, co znacząco wzbogaca efekty prac Rady. Działalność upowszechniająca prawa pacjenta oraz założenia reformy polskiej psychiatrii, a także mająca na celu przeciwdziałanie stygmatyzacji osób w kryzysach psychicznych i ich bliskich to ważny element działalności członków Rady.

<https://rpp.gov.pl/aktualnosci/pierwsze-inauguracyjne-posiedzenie-rady-mlodych-ekspertow,679.html>

Współpraca z organizacjami pacjentów

Rzecznik Praw Pacjenta wielokrotnie zwracał uwagę organom publicznym na konieczność podjęcia ścisłej współpracy w zakresie ochrony zdrowia z organizacjami zrzeszającymi pacjentów, dostrzegając wielką energię, zaangażowanie i wiedzę organizacji pozarządowych w kształtowaniu rzeczywistości ochrony zdrowia. 29 maja 2019 r. Rzecznik zaprosił do współpracy przedstawicieli organizacji pozarządowych, do których celów statutowych należy ochrona praw pacjenta z problemami zdrowia psychicznego.

<https://www.gov.pl/web/rpp/spotkanie-z-organizacjami-pozarządowymi-u-rzecznika-na-mlynarskiej>.

Kolejne spotkanie odbyło się 6 listopada 2019 r. jako Rady Organizacji Pacjentów (ROP). Rzecznik otrzymał pierwsze propozycje, uwagi i sugestie dotyczące jej funkcjonowania. Wśród nich znalazły się:

- podjęcie wspólnych działań edukacyjnych, w tym głównie w małych miejscowościach;

- w celu wzmocnienia praw pacjenta zaproponowano wydłużenie godzin pracy Telefonicznej Informacji Pacjenta;
- wymiana informacji pomiędzy Radą Organizacji Pacjentów a Narodowym Funduszem Zdrowia, tak aby reprezentant NFZ uczestniczył w spotkaniach Rady u Rzecznika i odwrotnie.

Rzecznicy Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego nawiązali współpracę lokalną z organizacjami działającymi na rzecz pacjentów w województwach:

warmińsko mazurskim- ze stowarzyszeniem „Bądź dobrej myśli”, z Olsztyńskim Stowarzyszeniem Pomocy Psychicznemu i Nerwowo Chorym- Terapeutyczny Klub Pacjenta przy WZLP w Olsztynie, ze stowarzyszeniem zrzeszającym amazonki, z Radą Senioralną utworzoną przy UM w Węgorzewie, ze stowarzyszeniem ESWIP, fundacją POZYTWART;

mazowieckim - z Forum Przeciw Depresji, Fundacją efKropka oraz Warszawskim Domem pod Fontanną

lubuskim- ze Stowarzyszenia Dzieci Autystycznych w Gorzowie Wielkopolskim;

małopolskim- z Fundacją Wspierania Rozwoju Społecznego Leonardo w Wieliczce;

podkarpackim- ze Stowarzyszeniem Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Radość”, Stowarzyszeniem Rodzin „Otwarty umysł”, z Fundacją im. Ernesta Wójcickiego;

wielkopolskim- ze Stowarzyszeniem Osób i Rodzin na rzecz Zdrowia Psychicznego „Zrozumieć i pomóc”;

zachodniopomorskim- ze Stowarzyszeniem Rodzin i Przyjaciół Osób Mniejszych Szans „Więź”;

świętokrzyskim- ze Świętokrzyskim Zespołem Regionalnym Koalicji na rzecz Zdrowia Psychicznego.

Rzecznicy w ramach współpracy m.in. prowadzili spotkania edukacyjno-informacyjne na temat praw pacjenta, dystrybuowali materiały informacyjne o działalności CZP, o prawach pacjenta oraz pismo Jednym Głosem dla Psychiatrii.

Konferencja „Rzecznik Praw Pacjenta rzecznikiem polskiej psychiatrii”

26 marca 2019 r. w Warszawie odbyła się pierwsza ogólnopolska konferencja Rzecznika Praw Pacjenta poświęcona w całości zdrowiu psychicznemu – „Rzecznik Praw Pacjenta – rzecznikiem polskiej psychiatrii”. Rzecznik chcąc zwrócić uwagę na ten bardzo istotny i delikatny obszar, zaprosił do dyskusji wielu wybitnych specjalistów z dziedziny psychiatrii, którzy podczas konferencji rozmawiali o zagadnieniach związanych z kryzysem psychicznym, psychiatrią dzieci i młodzieży oraz organizacją opieki psychiatrycznej.

W konferencji wzięli też udział m.in. Wiceminister Zdrowia, Rzecznik Praw Obywatelskich i Zastępca Rzecznika Praw Dziecka. Rzecznik Praw Pacjenta podkreślał rolę działań edukacyjnych, wsparcia i poczucia bezpieczeństwa, które powinno być udziałem każdego pacjenta. Podkreślał także, jak istotną i nieocenioną rolę w systemie ochrony zdrowia, w tym opieki psychiatrycznej, odgrywają media. Uczestnicy konferencji mieli okazję dowiedzieć się jakie formy pomocy obecnie oferuje psychiatria rodzicom dzieci doświadczających kryzysu psychicznego. Rozmawiali o tym, z jakimi problemami zmagają się małe pacjenci i na jakie napotykają trudności, ale także na co powinni zwrócić uwagę ich opiekunowie i w jakich sytuacjach interweniować. Rozmawiano również na temat różnic kulturowych i społecznych jakie pojawiają się w rozpoznaniu i leczeniu zaburzeń psychicznych u pacjentów, a także jak skutecznie udzielać pomocy obcokrajowcom z takimi zaburzeniami, którzy przebywają na terenie naszego kraju. <https://www.gov.pl/web/rpp/konferencja-rzecznik-praw-pacjenta-rzecznikiem-polskiej-psychiatrii>

Praca nad zmianą ustawy o ochronie zdrowia psychicznego

Prace nad ustawą o ochronie zdrowia psychicznego były prowadzone we współpracy z przedstawicielami różnych środowisk. Toczyły się przede wszystkim w ramach podstolika ds. psychiatrii funkcjonującego w obrębie Zespołu ds. współpracy Rzecznika Praw Pacjenta z Naczelną Izbą Lekarską. W pracach nad zmianą ustawy udział wzięli również przedstawiciele środowiska akademickiego z Katedry Psychiatrii Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie oraz Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego, a także organizacje pacjentów, które również wniosły wiele propozycji. Przez cały rok 2019 pracownicy BRPP zbierali od ww. instytucji, osób, wszelkie propozycje zmian do ustawy tak, aby pod koniec 2019 roku powstał końcowy projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. Propozycje zmian w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego wychodzą naprzeciw oczekiwaniom samych pacjentów, jak też środowisk profesjonalistów realizujących swoje zadania w oparciu o tę ustawę. Wśród zaproponowanych zmian wymienić należy:

- zmianę definicji osoby chorej psychicznie i upośledzonej umysłowo;
- zobowiązanie do współpracy systemu pomocy społecznej ze szpitalami psychiatrycznymi w zakresie poszukiwania miejsc w domach pomocy społecznej dla osób wymagających całodobowego wsparcia, a nie wymagających leczenia w szpitalu;
- wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi w aktywizacji zawodowej;

- edukację, profilaktykę, promocję zdrowia psychicznego, zapobiegania zaburzeniom psychicznym w szkołach i placówkach systemu oświaty, placówkach opiekuńczo-wychowawczych i resocjalizacyjnych oraz w jednostkach wojskowych;
- podkreślenie potrzeby poszanowania godności osób z zaburzeniami psychicznymi w przestrzeni wirtualnej;
- umożliwienie przyjmowania do szpitala psychiatrycznego osób małoletnich, które nie są chore psychicznie, lecz wykazują zaburzenia psychiczne w sytuacji zagrożenia życia wskutek samookaleczeń i prób samobójczych bez podłoża choroby psychicznej;
- uproszczona procedura leczenia psychiatrycznego osób, które są niezdolne do samodzielnego zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, a uzasadnione jest przewidywanie, że leczenie w szpitalu psychiatrycznym przyniesie poprawę ich stanu zdrowia;
- sądowe ograniczenie dostępu do dokumentacji małoletniego pacjenta w sytuacji, gdy zachodzi podejrzenie, że zapoznanie się z treścią dokumentacji może stanowić zagrożenie zdrowia lub życia dziecka;
- wprowadzenie nowych form przymusu bezpośredniego niwelującym ryzyko samouszkodzeń pacjentów bądź zagrożenia sanitarnego;
- wydłużenie okresu stosowania przymusu bezpośredniego wobec mieszkańca domu pomocy społecznej bez konieczności przewożenia go do szpitala psychiatrycznego;
- umożliwienie osobie bliskiej obecności w karetce podczas przewożenia osoby z zaburzeniami psychicznymi do szpitala;
- instalowanie monitoringu w szpitalach psychiatrycznych w miejscach szczególnie narażonych na możliwość popełniania prób samobójczych;
- przeprowadzanie rozpraw sądowych na terenie szpitali psychiatrycznych;
- ustanawianie kuratora dla pacjentów szpitali psychiatrycznych w ciągu 7 dni;
- doręczanie opinii biegłego sądowego kierownikowi szpitala i pacjentowi;
- obowiązek odbycia rozmowy z pacjentami szpitala psychiatrycznego i Rzecznikiem Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego przez sędziego wizytującego szpital.

Ponadto, przewidziano również dostosowanie sposobu działania Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego do aktualnych oczekiwań pacjentów i sytuacji w opiece psychiatrycznej oraz zdiagnozowanych przez pracodawcę potrzeb w tym zakresie poprzez:

- zapewnienie pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi przed przyjęciem do szpitala i po wypisie z niego;

- podejmowanie działań z własnej inicjatywy na rzecz dzieci, młodzieży i osób ubezwłasnowolnionych;
- wgląd w zapisy monitoringu;
- posiadanie przynajmniej w podstawowym zakresie wiedzy na temat chorób i zaburzeń psychicznych;
- umożliwienie Rzecznikowi swobodnego dostępu do pomieszczeń szpitala psychiatrycznego, niewarunkowanego zgodą personelu.

Ubezpieczenia dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Na podstawie wpływających indywidualnych zgłoszeń pacjentów oraz opierając się na własnych analizach, Rzecznik podjął działania mające na celu zmianę podejścia towarzystw ubezpieczeniowych do klientów cierpiących na zaburzenia psychiczne. Do zdarzeń, za które towarzystwo ubezpieczeniowe zgodnie z umową nie ponosi odpowiedzialności, w większości należą zaburzenia psychiczne, uzależnienia i pobyt w szpitalu psychiatrycznym. Choć stosowana zasada swobody umów pozwala na stosowanie takich zapisów, a osoba zawierająca umowę ubezpieczenia potwierdza akceptację warunków swoim podpisem, brak możliwości ubezpieczenia się od pobytu w szpitalu psychiatrycznym jest dyskryminujący dla dużej grupy klientów. Przekłada się to bezpośrednio na utrwalanie negatywnego postrzegania tych osób w przestrzeni publicznej, a co za tym idzie, na pogorszenie funkcjonowania chorych i ich rodzin w społeczeństwie. Wychodząc naprzeciw konieczności przeciwdziałania dyskryminacji i stygmatyzacji osób cierpiących na zaburzenia psychiczne, oraz dbając o ich potrzeby, Rzecznik Praw Pacjenta w grudniu 2019 r. wystąpił do niektórych towarzystw ubezpieczeniowych oraz do Prezesa Polskiej Izby Ubezpieczeń. Nakreślając problem i przekazując propozycję, np. wprowadzenia dodatkowej oferty niezawierającej wyłączeń dla osób zmagających się z kryzysem psychicznym, Rzecznik ma nadzieję, iż współpraca w tym zakresie pozwoli na wypracowanie rozwiązania korzystnego dla obu stron. Odpowiedzi już otrzymane od zakładów ubezpieczeń, do których wystąpił Rzecznik, są pozytywne i wskazują na podjęcie czynności zmierzających do korekty dotychczasowego brzmienia ogólnych warunków ubezpieczenia.

Problemem ubezpieczenia dla osób z zaburzeniami psychicznymi zajęli się również eksperci podczas seminarium, które z inicjatywy dra hab. Marcina Kawińskiego odbyło się 17 kwietnia 2019 r. w Szkole Głównej Handlowej. Wśród uczestników znaleźli się m.in. dr Marek Balicki, dr Sławomir Murawiec, przedstawiciele firm ubezpieczeniowych, firmy

turystycznej, Komisji Nadzoru Finansowego, Rzecznika Finansowego, instytucji nadzorujących rynek ubezpieczeń i Rzecznika Praw Pacjenta. Po spotkaniu firmy ubezpieczeniowe wyraziły przekonanie, iż udział w seminarium pozwolił na zgłębienie wiedzy w tym temacie i podejmowane zostaną dalsze działania mające na celu przygotowanie produktów ubezpieczeniowych uwzględniających również osoby z zaburzeniami psychicznymi. <https://www.gov.pl/web/rpp/rzecznik-apeluje-w-sprawie-ubezpieczen-osob-zmagajacych-sie-z-kryzysem-psychicznym>

Warunki realizacji pomocy psychologicznej w szpitalach psychiatrycznych

W 2019 r. Rzecznik Praw Pacjenta zwrócił się za pośrednictwem Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego do psychologów w szpitalach psychiatrycznych w całym kraju. Rzecznicy rozmawiali z psychologami na temat problemów, jakich doświadcza ta grupa zawodowa w swojej pracy, co utrudnia im pracę z pacjentami, a co w niej pomaga. Zwracali oni uwagę m.in. na utrudnienia lokalowe czy dostępność materiałów. Po zebraniu opinii psychologów Rzecznik Praw Pacjenta wystosował pismo do kierowników podmiotów leczniczych, aby dokonali analizy zgłaszanych potrzeb i w miarę możliwości podjęli działania mające na celu ułatwić i wspomóc pracę psychologów. W odpowiedzi na przywołane wystąpienie kilkudziesięciu dyrektorów szpitali psychiatrycznych i szpitali wielospecjalistycznych z oddziałami psychiatrycznymi poinformowało o podjętych ustaleniach i działaniach, deklarując w części przypadków zwiększenie wynagrodzeń dla psychologów, wyremontowanie gabinetów, zakup testów psychologicznych i platform elektronicznych oraz finansowanie lub dofinansowanie udziału w superwizjach i konferencjach. Rzecznik Praw Pacjenta wyraża nadzieję na systemowe i jednostkowe rozwiązywanie problemów psychologów, co przełoży się na skuteczniejsze wsparcie dla pacjentów, a tym samym wzrost stopnia przestrzegania praw pacjenta w tym obszarze. <https://www.gov.pl/web/rpp/rzecznik-praw-pacjenta-wspiera-psychologow>

Zapobieganie zachowaniom suicydalnym

Szczególną uwagę zwrócono na zapewnienia osobom w kryzysie psychicznym bezpiecznych warunków hospitalizacji. Z okazji 25 rocznicy uchwalenia ustawy o ochronie zdrowia psychicznego Rzecznik Praw Pacjenta zaapelował do kierowników szpitali psychiatrycznych o przegląd procedur wewnątrzszpitalnych, ocenę stopnia ich realizacji, sprawdzenie stanu infrastruktury oddziałów oraz zabezpieczeń mechanicznych uniemożliwiających wyrządzenie

sobie krzywdy przez pacjentów. <https://www.gov.pl/web/rpp/apel-w-sprawie-zapewnienia-bezpieczenstwa-pacjentom-przebywajacym-na-oddzialach-psychiatrycznych>

Współpraca z Biurem ds. Pilotażu Centrów Zdrowia Psychicznego

Poradnik „Opieka blisko domu” oraz konferencja w Suwałkach

Pilotaż centrów zdrowia psychicznego (CZP) stanowi realizację Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego. Polega on na przeniesieniu ciężaru opieki psychiatrycznej z zamkniętego szpitala psychiatrycznego (tzw. modelu izolacyjnego) do środowiska lokalnego. Pilotaż jest finansowany przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Prawidłową jego realizację nadzoruje i koordynuje Minister Zdrowia przy pomocy Biura ds. pilotażu. Program pilotażowy jest realizowany od 1 lipca 2018 r. Na dzień 31 grudnia 2019 roku pilotaż był realizowany w 27 placówkach. Z uwagi na pionierski wymiar pilotażu Centrów Zdrowia Psychicznego z uwagą śledzimy, jakie działania są podejmowane w tym obszarze.

Rzecznik Praw Pacjenta współpracuje z Biurem ds. Pilotażu, pracownicy biorą udział w spotkaniach konsultacyjnych, m.in. z dyrektorami szpitali uczestniczących w programie Centrów. Aby przybliżyć pacjentom ideę pilotażu i opieki środowiskowej Rzecznik przygotował poradnik „Opieka blisko domu”. <https://www.gov.pl/web/rpp/opieka-blisko-domu-poradnik-o-centrach-zdrowia-psychoicznego>. Wspólną inicjatywą Rzecznika Praw Pacjenta i Biura ds. Pilotażu było też przygotowanie filmu edukacyjnego na temat centrów - <https://www.youtube.com/watch?v=duFzQ3JIhUY>.

14 lipca 2019 r. odbyła się konferencja „Psychiatria środowiskowa szanse i wyzwania” w Szpitalu Psychiatrycznym w Suwałkach. Szpital w Suwałkach jako jeden z pierwszych przystąpił do pilotażu centrów zdrowia psychicznego. Podczas konferencji skupiono się przede wszystkim na roli psychiatrii środowiskowej – szansach i wyzwaniach, które stoją przed wszystkimi osobami i instytucjami zaangażowanymi w kształtowanie i realizowanie opieki psychiatrycznej.

Cykl edukacyjny 25 blasków psychiatrii

Na stronie internetowej rzecznika Praw Pacjenta <https://www.gov.pl/web/rpp/25-blaskow-psychoiatrii> cyklicznie prezentowano artykuły przybliżające świadczenia psychiatrycznej opieki zdrowotnej i warunki ich realizacji. Prezentowane tematy to:

- Rok Psychiatrii u Rzecznika Praw Pacjenta
- Psychiatria środowiskowa, czyli opieka blisko domu
- Konsultanci krajowi i wojewódzcy w dziedzinie psychiatrii
- Wypis ze szpitala psychiatrycznego
- Psychiatryczne oddziały dzienne
- Psychiatryczne zakłady opiekuńczo-lecznicze
- Rzecznicy Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego cz. 2
- Rzecznicy Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego cz. 1
- Psychiatria sądowa
- Psychiatryczne zakłady opiekuńczo-lecznicze
- Szpital psychiatryczny: oddziały dla dzieci i młodzieży, szkoły przyszpitalne
- Opieka duszpasterska i pomoc socjalna w szpitalu psychiatrycznym
- Zajęcia rehabilitacyjne w szpitalu psychiatrycznym
- Szpital psychiatryczny: odwiedziny, wolne wyjścia, przepustki
- Dokumentacja medyczna w szpitalu psychiatrycznym
- Przymus bezpośredni – aspekty praktyczne
- Przymus bezpośredni – aspekty formalne
- Szpital psychiatryczny: personel
- Rola sądu w sytuacji pacjenta z zaburzeniami psychicznymi
- Izba przyjęć szpitala psychiatrycznego oczami pacjenta
- Dzień z życia lekarza psychiatrii w szpitalnej izbie przyjęć
- Przyjęcie do szpitala psychiatrycznego za zgodą i bez zgody - część 2
- Przyjęcie do szpitala psychiatrycznego za zgodą i bez zgody - część 1
- Szpital psychiatryczny - uwarunkowania techniczne
- Szpital w Krakowie - Kobierzynie - jego historia i dzień dzisiejszy
- Szpital psychiatryczny – miejsce tajemnicze

Apel o dofinansowanie psychiatrycznej opieki zdrowotnej

Rzecznicy w swojej bieżącej działalności obserwują niejednokrotnie trudną sytuację finansową podmiotów leczniczych, która ma bezpośredni wpływ na standard opieki, realizowanie i rozszerzanie oferty terapeutycznej, a także dostosowanie infrastruktury do specyficznych potrzeb pacjenta w szpitalu psychiatrycznym, tak by zagwarantować mu jak najlepsze warunki i bezpieczeństwo, przy zapewnieniu jak największej swobody oraz

ograniczeniu praktyk przymusowych. Rzecznicy m.in. występowali do organów założycielskich o dofinansowanie modernizacji i przeprowadzenia remontów w podmiotach leczniczych.

Rzecznik Praw Pacjenta sukcesywnie od wielu lat podnosi ten problem w swoich wystąpieniach do instytucji mających wpływ na wprowadzanie zmian w tym zakresie, również w 2019 r. ponowiony został wniosek o przeprowadzenie taryfikacji stacjonarnych świadczeń psychiatrycznych.

W 2019 r. monitorowana była sytuacja w podmiotach, w których doszło do wypowiedzenia klauzul opt-out.

Zasady stosowania monitoringu wizyjnego

Rzecznik Praw Pacjenta na bieżąco monitoruje kwestie dotyczące bezpieczeństwa pacjentów, w tym osób, wobec których orzeczono wykonanie środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym oraz pojawiające się w tym zakresie wątpliwości związane ze stosowaniem monitoringu wizyjnego na oddziałach psychiatrii sądowej – z jednoczesnym poszanowaniem intymności i godności pacjentów. W odniesieniu do oddziałów psychiatrycznych do niedawna prawnie uregulowane było jedynie stosowanie monitoringu wizyjnego wraz z zapisem danych w pomieszczeniach służących do stosowania przymusu bezpośredniego w formie izolacji. W przypadku takich jednoosobowych separarek, w których kamery służą do obserwacji pacjenta ich instalacja i użytkowanie bez jego zgody jest bezsprzecznie zgodna z prawem. W wyniku wprowadzonej nowelizacji przepisów doszło do rozszerzenia sytuacji, w których możliwe jest stosowanie urządzeń umożliwiających obserwację pacjentów w podmiotach leczniczych. Przepisy nie określają jednak wprost zasad stosowania monitoringu w przypadku innych pomieszczeń, w których udzielane są świadczenia zdrowotne oraz pomieszczeń higienicznosanitarnych, w których przebywają pacjenci w warunkach środków zabezpieczających. Po zapoznaniu się ze stanowiskami kierowników ponad 100 szpitali psychiatrycznych oraz Polskiego Towarzystwa Psychiatrii Sądowej w tej sprawie, propozycje zmian dotyczących monitoringu ujęto w projekcie nowelizacji ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

Działania zapobiegające zachowaniom suicydalnym osób w kryzysie zdrowia psychicznego

W dniu 5 grudnia 2019 r. w Ministerstwie Zdrowia odbyło się spotkanie Zespołu Roboczego ds. Prewencji samobójstw i depresji. Było to 17 spotkanie Zespołu, pierwsze natomiast, na

które został zaproszony przedstawiciel Rzecznika Praw Pacjenta. Podczas spotkania zwrócono uwagę na potrzebę stworzenia definicji próby samobójczej, jednolitej i zrozumiałej dla wszystkich. Głównym tematem tego spotkania było stworzenie Centralnego Rejestru Zamachów Samobójczych. Dyrektor Departamentu ds. Zdrowia Psychicznego przedstawił rolę Rzecznika Praw Pacjenta w zakresie ochrony osób doświadczających kryzysu psychicznego zagrożonych samobójstwem.

Seniorzy w oddziałach psychiatrii sądowej

W zakresie działań dotyczących stosowania środka zabezpieczającego w 2019 r. Rzecznik Praw Pacjenta kontynuował sprawę zainicjowaną w latach poprzednich dotyczącą odbywania detencji przez osoby w wieku senioralnym- mężczyzn po 65 roku życia oraz kobiet po 60 roku życia. Rzecznik Praw Pacjenta zwrócił się do prof. Janusza Heitzmana, Dyrektora Instytutu Psychiatrii i Neurologii oraz do prof. Piotra Gałęckiego, Konsultanta Krajowego w dziedzinie psychiatrii, o opinię, czy ośrodki detencyjne są przystosowane do przebywania w nich pacjentów w zaawansowanym wieku. Rzecznik wystąpił do tych podmiotów z prośbą o przygotowanie listy pacjentów, którzy przebywają na oddziałach powyżej 18 miesięcy oraz spełniają wiekowe kryteria. Następnie zwrócił się do sądów okręgowych i rejonowych o opinię, czy istnieje możliwość ubiegania się przez takich pacjentów o przeniesienie do domów pomocy społecznej. Sądy dokonały analiz sytuacji pacjentów zmieniając w części przypadków stosowany środek zabezpieczający na inny lub kierując pacjentów do placówek systemu pomocy społecznej <https://www.gov.pl/web/rpp/po-interwencji-rzecznika-praw-pacjenta-seniorzy-z-oddzialow-sadowych-sa-kierowani-do-domow-pomocy-spoolecznej>

Realizacja znowelizowanych przepisów w zakresie stosowania przymusu bezpośredniego

Szczególną uwagę Rzecznicy zwracają na realizację przymusu bezpośredniego. Na bieżąco interweniują w poszczególnych sprawach dotyczących stosowania przymusu bezpośredniego zgodnie z obowiązującymi przepisami. W związku z wprowadzeniem zmian w stosowaniu przymusu bezpośredniego (nowelizacja ustawy o ochronie zdrowia psychicznego) i sygnalizowanymi przez Rzeczników oraz personel podmiotów leczniczych problemów z ich realizacją, przeprowadzono szczegółową analizę zagadnienia. Znowelizowane przepisy ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego, które wprowadziły szereg istotnych zmian. Jedną z nich dotyczyła zasad przedłużenia stosowania przymusu bezpośredniego na kolejne okresy jego trwania. Zgodnie z art. 18a ust. 10 ww. ustawy „przedłużenie stosowania przymusu bezpośredniego w formie unieruchomienia lub izolacji na

każdy z kolejnych okresów, o których mowa w ust. 8 i 9, wymaga uzyskania opinii innego lekarza będącego lekarzem psychiatrą”. Z informacji przekazywanych Rzecznikom Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego wynikało, że zapis ten budził wątpliwości interpretacyjne i praktyczne wśród kadry zarządzającej i personelu szpitali, z uwagi na ilość lekarzy psychiatrów pracujących w poszczególnych podmiotach leczniczych. Rzecznik Praw Pacjenta wystosował pismo do podmiotów leczniczych z prośbą o opinię w tej sprawie. Na podstawie przeprowadzonej analizy odpowiedzi z podmiotów leczniczych, Rzecznik wystąpił do Ministra Zdrowia oraz Przewodniczącej Podkomisji ds. Zdrowia Psychicznego Sejmu VIII kadencji wskazując na potrzebę zmian legislacyjnych. Propozycje zmian zostały zawarte również w projekcie nowelizacji ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

Kontraktowanie świadczeń w zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych o profilu psychiatrycznym przez NFZ

Rzecznicy w toku wykonywania swoich obowiązków na terenie placówek opiekuńczo-terapeutycznych o profilu psychiatrycznym podejmowali działania zarówno indywidualne, jak i o charakterze systemowym. Przeanalizowane zostały zapisy dotyczące problematykę zakładów opiekuńczo-terapeutycznych. Rzecznicy zebrali dane dotyczące problemów w funkcjonowaniu zakładów opiekuńczo-leczniczych psychiatrycznych i pielęgnacyjno-opiekuńczych psychiatrycznych. Materiał ten jest analizowany pod kątem podjęcia działań systemowych i wdrożenia niezbędnych rozwiązań. W 2019 r. do Rzecznika Praw Pacjenta wpływały sygnały dotyczące sposobu kontraktowania umów na udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju świadczenia opiekuńczo-lecznicze psychiatryczne dla dorosłych przez Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ). Zastrzeżenia wnosili podmioty, które leczyły pacjentów przez wiele lat, a następnie nie otrzymały kontraktów na świadczenia, przez co wielu pacjentów musiało zmienić placówkę i lekarza, u którego leczyli się często przez wiele lat. W psychiatrii kontakt terapeuty z pacjentem i zaufanie są niezwykle ważne. W przypadku konieczności zmiany poradni i lekarza bądź terapeuty wielu pacjentów może przerwać leczenie. Rzecznik Praw Pacjenta nie ma wpływu na przeprowadzanie indywidualnych konkursów przez NFZ. Jednak z uwagi na to, że problem dotyczy wielu placówek, a więc dużej liczby pacjentów, Rzecznik postanowił zająć się sprawą systemowo. Obecnie trwają działania w tym zakresie.

Raport o funkcjonowaniu zakładów opiekuńczo – leczniczych

Rzecznik Praw Pacjenta przedstawił w listopadzie 2019 r. raport dotyczący funkcjonowania psychiatrycznych zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych. Raport został opracowany przez Rzeczników Praw Pacjenta Szpitali Psychiatrycznych - pracowników Biura Rzecznika Praw Pacjenta, na podstawie informacji uzyskanych od kierowników placówek, w których pełnią swoją funkcję. Kierownicy zakładów opiekuńczo-leczniczych psychiatrycznych i pielęgnacyjno-opiekuńczych psychiatrycznych zostali zapytani o problemy prawne, finansowe i organizacyjne, jakich doświadczają kierując swoimi placówkami. Po analizie otrzymanych informacji okazało się, że wszyscy wyrażają zbliżone opinie. Przede wszystkim uważają, że konieczne jest stworzenie przepisów dostosowanych konkretnie do takich zakładów, gdzie uregulowane zostałyby następujące kwestie:

- zasady kierowania i kwalifikowania pacjentów do zakładów, zawierające precyzyjne określenie rodzaju zaburzeń psychicznych i innych chorób stanowiących wskazanie do przyjęcia oraz stanowiących przeciwwskazanie (np. choroba alkoholowa);
- zasady przyjmowania pacjentów, w szczególności ubezwłasnowolnionych, przyjmowanych bez zgody oraz wbrew ich woli;
- rodzaje udzielanych w tych zakładach świadczeń zdrowotnych;
- kryteria pobytu oraz czas pobytu pacjenta;
- zasady odpłatności za pobyt;
- zasady wypisywania pacjenta z zakładu, które umożliwiłyby wypisanie w przypadku ustabilizowania/poprawy stanu zdrowia pacjenta do miejsca stałego zamieszkania lub do domu pomocy społecznej.

<https://www.gov.pl/web/rpp/raport-rpp-o-funkcjonowaniu-psychiatrycznych-zakladow-opiekunczo-leczniczych-oraz-pielegnacyjno-opiekunczych>

Realizacja praw pacjenta w placówkach leczenia uzależnień

W 2019 r. znacznie zwiększyła się ilość placówek realizujących świadczenia z zakresu uzależnień, które zostały objęte stałą funkcją Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego. W związku z odmienną specyfiką leczenia w tych ośrodkach/oddziałach, a także dużym zróżnicowaniem zasad funkcjonowania podmiotów leczniczych udzielających świadczeń terapii uzależnień od substancji psychoaktywnych, Rzecznicy w trakcie regularnych wizyt zbierali materiał, który stanowił podstawę podejmowania kolejnych działań zmierzających do ujednoczenia praktyk, które w sposób bezpośredni wpływają na realizację

praw pacjenta. Departament Zdrowia Psychicznego podjął współpracę ze Stowarzyszeniem MONAR w kwestii ujednoczenia zasad funkcjonowania placówek i zapisów w regulaminach organizacyjnych.

PODSUMOWANIE

W analizowanym okresie sprawozdawczym Departament Zdrowia Psychicznego realizował szereg działań systemowych na rzecz zdrowia psychicznego. Rzecznicy zajmowali się sprawami dotyczącymi realizacji praw pacjentów w szpitalach psychiatrycznych sygnalizowanych przez pacjentów, ich bliskich czy personel. Analiza spraw rozpatrywanych przez Rzeczników wskazuje, że ich działalność ma charakter interdyscyplinarny. Przyjmują oni bowiem bardzo często zgłoszenia, których zakres przedmiotowy znacznie wykracza poza kwestie uregulowane w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, ustawie o ochronie zdrowia psychicznego oraz w aktach wykonawczych. Pacjenci stosunkowo często zwracają się do Rzeczników ze sprawami, które dotyczą obszarów działalności innych instytucji, w tym sądów i ośrodków pomocy społecznej. Wymaga to stałego samokształcenia i podnoszenia kompetencji, w szczególności poprzez monitorowanie zmian przepisów prawa i wymianę doświadczeń. W przypadku zgłaszania innych problemów, poza właściwością działania Biura Rzecznika Praw Pacjenta, Rzecznicy wskazywali instytucje właściwe do ich rozpatrzenia, udzielali pomocy w przygotowaniu właściwych wniosków. Istotną społecznie rolą Rzeczników jest podejmowanie działalności edukacyjno-informacyjnej. Działania te przyczyniają się do podnoszenia wiedzy i świadomości pacjentów oraz ich bliskich na temat przysługujących im praw pacjenta, a także możliwości ich egzekwowania.

Reasumując, obecność pracowników Biura Rzecznika Praw Pacjenta w podmiotach leczniczych znajdujących się na terenie całego kraju pozwala na monitorowanie przestrzegania praw pacjenta, szybkie reagowanie w przypadku stwierdzanych naruszeń przepisów prawa oraz weryfikowanie wdrażania postulowanych w wystąpieniach do kierownictwa placówek rozwiązań. Analiza działalności Rzeczników w wymiarze indywidualnym pozwala na stwierdzenie, że ich obecność przyczynia się do stałego podnoszenia jakości świadczonych usług przez podmioty lecznicze, w tym polepszenia warunków hospitalizacji, natomiast w wymiarze globalnym usprawnia działania systemowe podejmowane przez Departament Zdrowia Psychicznego w Biurze Rzecznika Praw Pacjenta, realnie wpływające na kształtowanie psychiatrycznej opieki zdrowotnej.

Sporządzili:

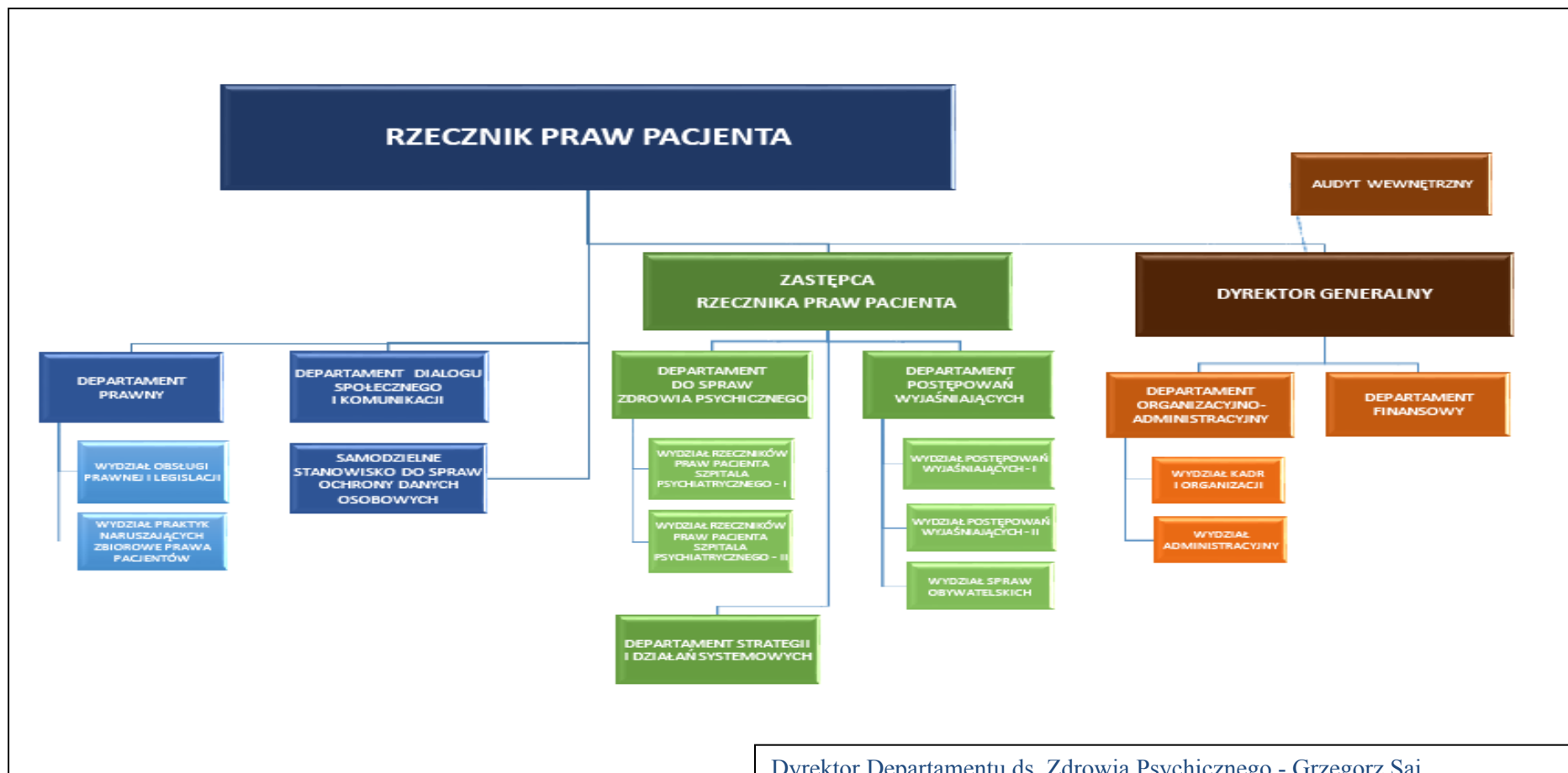
1. Ewa Górko
2. Anna Bejnar
3. Kamil Lewko
4. Danuta Rucińska
5. Aleksandra Weneńczyk
6. Grzegorz Saj

Zaakceptował:

Grzegorz Błażewicz

Zatwierdził:

Bartłomiej Chmielowiec

Rzecznik Praw Pacjenta - Bartłomiej Chmielowiec
 Zastępca Rzecznika Praw Pacjenta - Grzegorz Błażewicz
 Dyrektor Generalny - Jarosław Fiks

Dyrektor Departamentu ds. Zdrowia Psychicznego - Grzegorz Saj
 Zastępca Dyrektora DZP - Anna Panufnik – Onaszkiwicz
 Specjaliści DZP – Małgorzata Strowska, Aleksandra Wenelczyk,
 Sylwia Kozarzewska

Wykaz podmiotów leczniczych objętych stałą działalnością Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r.

Tabela 9. Wykaz podmiotów leczniczych objętych stałą działalnością Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r.

Imię i nazwisko	Miejscowość	Województwo	Nazwa podmiotu leczniczego
1. Mateusz Kępa	Wałbrzych	dolnośląskie	1. Szpital Specjalistyczny im. Alfreda Sokołowskiego
	Złotoryja	dolnośląskie	2. Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Złotoryi
	Milków	dolnośląskie	3. Centrum Psychoprofilaktyki i Terapii "Pro Maind"
	Czarny Bór	dolnośląskie	4. Zakład Leczenia Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze
	Jelenia Góra	dolnośląskie	5. Samodzielny Publiczny Zespół Opieki zdrowotnej MSWiA w Jeleniej Górze
	Mysłakowice	dolnośląskie	6. Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji
	Kowary	dolnośląskie	7. Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. Z O.O. w Kowarach
2. Izabela Rucińska	Wrocław	dolnośląskie	8. Dolnośląskie Centrum Zdrowia Psychicznego Sp. z o.o.
	Wrocław	dolnośląskie	9. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego we Wrocławiu
	Wrocław	dolnośląskie	10. 4 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką SPZOZ

	Wrocław	dolnośląskie	11. Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji we Wrocławiu
3. Barbara Szajnocha	Kłodzko	dolnośląskie	12. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Zespołu Opieki Zdrowotnej" w Kłodzku
	Stronie Śląskie	dolnośląskie	13. Wojewódzkie Centrum Psychiatrii Długoterminowej w Stroniu Śląskim
	Pieszycy	dolnośląskie	14. Sudeckie Centrum Onkologii Sp. z o.o.(NZOZ Sudeckie Centrum Zdrowia)
4. Halina Zdral	Lubiąż	dolnośląskie	15. Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Lubiążu
	Legnica	dolnośląskie	16. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Legnicy
	Legnica	dolnośląskie	17. Centrum Terapii Uzależnień Bernard Dawicki
	Bolesławiec	dolnośląskie	18. Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Bolesławcu
	Ścinawa	dolnośląskie	19. Ośrodek Badawczo-Naukowo-Dydaktyczny Chorób Otepiennych im. Ks. Kardynała Gulbinowicza
5. Iwona Jagas	Bydgoszcz	kujawsko-pomorskie	20. Centrum Medyczne Gizińscy Sp. z o.o. w Bydgoszczy
	Bydgoszcz	kujawsko-pomorskie	21. Szpital Uniwersytecki nr 1 im. dr A. Jurasza
	Bydgoszcz	kujawsko-pomorskie	22. 10 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej

	Aleksandró w Kujawski	kujawsko-pomorskie	23. Powiatowy Szpital w Aleksandrowie Kujawskim Sp. z o.o.
	Świecie⁷	kujawsko-pomorskie	24. Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. Józefa Bednarza w Świeciu
	Grudziądz⁸	kujawsko-pomorskie	25. Regionalny Szpital Specjalistyczny im. dr Władysława Biegańskiego
6. Mirosława Kałdowska⁹	Świecie	kujawsko-pomorskie	Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. Józefa Bednarza w Świeciu
	Grudziądz	kujawsko-pomorskie	Regionalny Szpital Specjalistyczny im. dr Władysława Biegańskiego
7. Sebastian Sobierajski	Toruń	kujawsko-pomorskie	26. Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera w Toruniu
	Lipno	kujawsko-pomorskie	27. Szpital LIPNO Sp. z o.o. w Lipnie
	Toruń	kujawsko-pomorskie	28. Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy im. Ks. J. Popiełuszki
	Toruń	kujawsko-pomorskie	29. Wojewódzki Ośrodek terapii Uzależnień i Współzależnienia w Toruniu
	Raciążek	kujawsko-pomorskie	30. Samodzielny Publiczny Zakład Leczniczo-Opiekuńczy w Raciążku
8. Justyna Dąbrowska¹⁰ 9. Jacek Jaworski¹¹	Lublin	lubelskie	31. Szpital Neuropsychiatryczny im. prof. M. Kaczyńskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lublinie

⁷ Objęcie placówki od 18.11.2019 r

⁸ Objęcie placówki od 18.11.2019 r

⁹ Zatrudnienie do 31.05.2019 r.

¹⁰ W okresie sprawozdawczym długotrwała nieobecność

¹¹ Zatrudnienie na zastępstwo (cały okres sprawozdawczy)

	Lublin	lubelskie	32. Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny Nr 1 w Lublinie
	Uniszowice	lubelskie	33. Centrum Medyczne 1 Waldemar Olech
	Celejów	lubelskie	34. Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Majdanie Kozic Dolnych
10. Magdalena Kaciuczyk	Kuraszew	lubelskie	35. Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Suchowoli
	Łuków	lubelskie	36. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łukowie
	Radzyń Podlaski	lubelskie	37. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Radzynie Podlaskim
	Parczew	lubelskie	38. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Parczewie
	Milanów	lubelskie	39. KaMiMED Zakład Opiekuńczo Leczniczy Psychiatryczny
11. Małgorzata Kowalczyk	Chelm	lubelskie	40. Miejski Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej
	Hrubieszów	lubelskie	41. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Leczniczej

12. Jolanta Balcerzak	Cibórz	lubuskie	42. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych SP ZOZ w Ciborzu
	Zabór	lubuskie	43. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Leczenia Dzieci i Młodzieży
	Żary	lubuskie	44. 105 Kresowy Szpital Wojskowy z Przychodnią
	Zielona Góra	lubuskie	45. Lubuski Ośrodek Profilaktyki i Terapii Osób Uzależnionych i Współuzależnionych w Zielonej Górze
13. Krystyna Grochmalska	Gorzów Wielkopolski	lubuskie	46. Wielospecjalistyczny Szpital Wojewódzki w Gorzowie Wielkopolskim Sp. z o.o.
	Strychy	lubuskie	47. Katolicki Ośrodek Terapii i Wychowania Młodzieży ANASTASIS
	Międzyrzecz ¹²	lubuskie	48. Samodzielny Publiczny Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Międzyrzeczu
14. Anna Taraszka ¹³	Międzyrzecz	lubuskie	Samodzielny Publiczny Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Międzyrzeczu
	Nowy Dworek 46; Jordanowo 53; Świebodzin; Glińsk	lubuskie	49. Ośrodek dla Osób Uzależnionych Samodzielny Publiczny ZOZZ „Nowy Dworek”
15. Małgorzata Staškowiak	Łódź	łódzkie	50. Specjalistyczny Psychiatryczny ZOZ Szpital im. dr J. Babińskiego w Łodzi
	Łódź	łódzkie	51. Samodzielny Publiczny ZOZ Centralny Szpital Kliniczny Uniwersytetu Medycznego

¹² Objęcie placówki od 1.10. 2019 r.

¹³ Zatrudnienie do 31.03.2019 r.

			w Łodzi.
	Zgierz	łódzkie	52. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Marii Skłodowskiej-Curie
	Łódź	łódzkie	53. Zakład Karny nr 1 w Łodzi
	Łódź	łódzkie	54. Miejskie Centrum Terapii Profilaktyki Zdrowotnej im. Bł. Rafała Chylińskiego w Łodzi
	Łódź	łódzkie	55. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy Towarzystwa Przyjaciół Niepełnosprawnych
16. Joanna Zdanowicz	Pabianice	łódzkie	56. Pabianickie Centrum Medyczne Sp. z o.o.
	Warta	łódzkie	57. Szpital Wojewódzki im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sieradzu Centrum Psychiatryczne w Warcie
	Bełchatów	łódzkie	58. Szpital Wojewódzki im. Jana Pawła II w Bełchatowie
	Karnice	łódzkie	59. Ośrodek Terapii Uzależnień TO TU
	Męcka Wola	łódzkie	60. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Rehabilitacyjno-Adaptacyjny ARKA
17. Agata Jakubowska	Andrychów	małopolskie	61. Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Andrychowie
	Oświęcim	małopolskie	62. Zespół Opieki Zdrowotnej w Oświęcimiu
	Grojec	małopolskie	63. Powiatowy Zakład Opiekuńczo-Lecznicy

18. Małgorzata Koziel	Kraków	małopolskie	64. Szpital Specjalistyczny im. dr Józefa Babińskiego Samodzielny Publiczny ZOZ
	Kraków	małopolskie	65. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Ludwika Rydygiera
	Kraków	małopolskie	66. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Krakowie
	Kraków	małopolskie	67. Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy im. św. Ludwika w Krakowie
	Kraków	małopolskie	68. 5 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką
	Kraków	małopolskie	69. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Uniwersytecki
19. Maciej Zieliński¹⁴	Trzebinia	małopolskie	70. Zakład Opiekuńczo – Lecznicy "Raj-Med" Sp. z o. o.
	Nowy Sącz	małopolskie	71. Szpital Specjalistyczny im. J. Śnadeckiego w Nowym Sączu
	Olkusz	małopolskie	72. Nowy Szpital w Olkuszu
	Chrzanów	małopolskie	73. Szpital Powiatowy w Chrzanowie
	Gorlice	małopolskie	74. Szpital Specjalistyczny im. Henryka Klimontowicza w Gorlicach
	Tarnów	małopolskie	75. Szpital Wojewódzki im. Św. Łukasza, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Tarnowie

¹⁴ Zatrudnienie od 23.08.2019 r.

20. Maria Galczyk Wojciechowska¹⁵	Warszawa	mazowieckie	76. Szpital Wolski im. dr Anny Gostyńskiej Samodzielny Publiczny ZOZ
	Ząbki	mazowieckie	77. Mazowiecki Szpital Wojewódzki "Drewnica" Sp. z o.o. w Ząbkach
	Otwock	mazowieckie	78. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Specjalistyczny MSWIA w Otwocku
	Otwock Józefów	mazowieckie	79. Mazowieckie Centrum Neuropsychiatrii Sp. z o.o.
	Warszawa	mazowieckie	80. Szpital Bielański im, ks. J. Popiełuszki SPZOZ w Warszawie
21. Magdalena Głowacka - Ludwiczak	Płock	mazowieckie	81. Płocki Zakład Opieki Zdrowotnej Spółka z o.o.
	Gostynin	mazowieckie	82. Wojewódzki Samodzielny Zespół Publicznych ZOZ im. prof. Eugeniusza Wilczkowskiego w Gostyninie
	Kraszewo Czubaki	mazowieckie	83. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy dla osób z zaburzeniami psychicznymi
	Wólka Przebójewsk a	mazowieckie	84. Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii Ośrodek Rehabilitacyjno-Readaptacyjny dla Młodzieży

¹⁵ Długotrwała nieobecność

22. Andrzej Nawrocki	Warszawa ul. Nowowiejska 27	mazowieckie	85. Samodzielny Wojewódzki Zespół Publicznych Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej
	Warszawa	mazowieckie	86. Samodzielny Publiczny Dziecięcy Szpital Kliniczny w Warszawie
	Warszawa	mazowieckie	87. Instytut Psychiatrii i Neurologii
	Warszawa	mazowieckie	88. Mazowiecki Szpital Bródnowski w Warszawie
	Warszawa	mazowieckie	89. MONAR Izba Chorych w Warszawie
23. Katarzyna Latuszek Pasternak¹⁶	Drożdżówka	mazowieckie	90. "Kaśmin" S.C. Dom Seniora Katarzyna Świąś, Krzysztof Minkowski
	Głusków	mazowieckie	91. Stowarzyszenie "Monar" Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień
	Garwolin	mazowieckie	92. Krajowy Ośrodek Psychiatrii Sądowej dla Nieletnich w Garwolinie
	Garwolin	mazowieckie	93. Szpital Mazowiecki w Garwolinie Sp. z o. o.
24. Sylwia Wasilewska¹⁷	Pruszków	mazowieckie	94. Mazowieckie Specjalistyczne Centrum Zdrowia im. prof. Jana Mazurkiewicza w Pruszkowie
	Sochaczew	mazowieckie	95. Zespół Opieki Zdrowotnej „Szpitala Powiatowego” w Sochaczewie
	Czarny Las	mazowieckie	96. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Terapia Uzależnień „Cisowa”

¹⁶ Zatrudnienie od 01.01.2019 r.

¹⁷ Zatrudnienie od 24.10.2019 r.

	Budy Zosine	mazowieckie	97. Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Budach Zosinych
25. Tomasz Witkowski¹⁸	Lipsko	mazowieckie	98. Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Lipsku
	Radom	mazowieckie	99. Samodzielny Wojewódzki Publiczny Zespół Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej im. dr Barbary Borzym
	Radom	mazowieckie	100. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Readaptacyjny dla Osób Uzależnionych w Radomiu
26. Danuta Rucińska	Brzeg	opolskie	101. Brzeskie Centrum Medyczne
	Głucholązy	opolskie	102. Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Głucholązach
	Opole	opolskie	103. Wojewódzki Specjalistyczny Zespół Neuropsychiatryczny im. św. Jadwigi w Opolu
	Głucholązy	opolskie	104. SP ZOZ Zakład Opiekuńczo-Leczniczy Psychiatryczny
	Chrzastowice	opolskie	105. MONAR Ośrodek Leczenia Terapii i Rehabilitacji Uzależnień
27. Liliana Widawska-Szymków	Branice	opolskie	106. Samodzielny Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. ks. bp. Nathana
	Branice	opolskie	107. Regionalny Ośrodek Psychiatrii Sądowej w Branicach
	Moszna	opolskie	108. Centrum Terapii Nerwic w Mosznej

¹⁸ Zatrudnienie do 30.04.2019 r.

28. Mariola Biruś	Jasło	podkarpackie	109. Szpital Specjalistyczny w Jaśle
	Straszęcin	podkarpackie	110. Zespół Opieki Zdrowotnej w Dębicy Szpital z Uśmiechem
	Rzeszów	podkarpackie	111. Kliniczny Szpital Wojewódzki Nr 1 im. Fryderyka Chopina
	Rzeszów	podkarpackie	112. Centrum Leczenia Uzależnień w Rzeszowie
	Krosno	podkarpackie	113. Wojewódzki Szpital Podkarpacki im. Jana Pawła II w Krośnie
29. Dorota Bobko	Jarosław	podkarpackie	114. Specjalistyczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej im. prof. Antoniego Kępińskiego w Jarosławiu
	Przemyśl¹⁹	podkarpackie	115. Caritas Archidiecezji Przemyskiej, Centrum Medyczno-Charytatywne
	Niemstów	podkarpackie	116. Katarzyna Kontracka Niepubliczny Zakład Opiekuńczo-Lecznicy Psychiatryczny
30. Beata Oleniacz	Żurawica	podkarpackie	117. Wojewódzki Podkarpacki Szpital Psychiatryczny im. prof. E. Brzezickiego w Żurawicy
	Leżajsk	podkarpackie	118. Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Leżajsku
	Łańcut	podkarpackie	119. Centrum Medyczne w Łańcucie
31. Kamil Lewko	Tarnobrzeg	podkarpackie	120. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy Hospicjum Ojca Pio

¹⁹ Objęcie placówki od 01.01.2019 r.

	Nowa Dęba	podkarpackie	121. Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Nowej Dębie
	Stalowa Wola	podkarpackie	122. Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej Powiatowy Szpital Specjalistyczny w Stalowej Woli
	Stalowa Wola	podkarpackie	123. Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia w Stalowej Woli
	Janów Lubelski	lubelskie	124. Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Janowie Lubelskim
	Sandomierz 20	świętokrzyskie	125. Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu
	Koprzywnica 21	świętokrzyskie	126. Zakład Opiekuńczo – Leczniczy w Koprzywnicy działający w strukturze Stowarzyszenia na rzecz Osób z Chorobą Alzheimera w Koprzywnicy.
32. Martyna Bagińska	Suwałki	podlaskie	127. Specjalistyczny Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Suwałkach
	Grajewo	podlaskie	128. Szpital Ogólny im. dr W.Ginela w Grajewie
	Olecko ²²	warmińsko mazurskie	129. Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Długoterminowej w Olecku

²⁰ Objęcie placówki od 16.09.2019 r.

²¹ Objęcie placówki od 16.09.2019 r.

²² Objęcie placówki od 1.09.2019 r.

33. Lidia Smyk	Choroszcz	podlaskie	130. Samodzielny Publiczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej im. dr S. Deresza w Choroszczy
	Hajnówka	podlaskie	131. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Hajnówce
	Zaczerlany	podlaskie	132. MONAR Ośrodek Rehabilitacyjno-Readaptacyjny w Zaczerlanach
	Chmielnik	podlaskie	133. Katolicki Ośrodek Wychowania i Terapii Uzależnień METANOIA
34. Kamila Jakóbowska²³	Lębork	pomorskie	134. Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lęborku
	Słupsk	pomorskie	135. Centrum Zdrowia Psychicznego w Słupsku
	Kościerzyna Dzierżąno	pomorskie	136. Szpital Specjalistyczny w Kościerzynie
	Kobylnica	pomorskie	137. Centrum Psychiatrii SON Sp. z o.o. - Zakład Opiekuńczo - Lecznicy Psychiatryczny w Kobylnicy
35. Michał Kamiński²⁴ 36. Andżelika Piątkowska²⁵	Starogard Gdański	pomorskie	138. Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. St. Kryzana
	Starogard Gdański	pomorskie	139. Regionalny Ośrodek Psychiatrii Sądowej
	Prabuty	pomorskie	140. NZOZ Centrum Psychiatrii Oddział Prabuty

²³ Długotrwała nieobecność

²⁴ Zatrudnienie do 30.06.2019 r.

²⁵ Zatrudnienie od 20.08.2019 r.

37. Dorota Marcinkowska	Gdańsk	pomorskie	141. Wojewódzki Szpital Psychiatryczny im. T.Bilikiewicza w Gdańsku
	Gdańsk	pomorskie	142. Uniwersyteckie Centrum Kliniczne Klinika Psychiatrii w Gdańsku
	Gdańsk	pomorskie	143. 7 Szpital marynarki Wojennej z Przychodnią w Gdańsku
	Gdańsk	pomorskie	144. MONAR Ośrodek Rehabilitacyjno-Readaptacyjny dla Dzieci i Młodzieży
	Sopot	pomorskie	145. Młodzieżowy Ośrodek Terapeutyczny Mrowisko
	Smażyno	pomorskie	146. Ośrodek Terapii Uzależnień
38. Stanisław Frydrychowicz²⁶	Rybnik	śląskie	SP ZOZ Państwowy Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Rybniku
	Orzesze	śląskie	Ośrodek Terapii Nerwic
39. Adriana Hajdarowicz	Gorzycy	śląskie	147. Wojewódzki Ośrodek Lecznictwa Odwykowego i Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Gorzycach
	Bytom	śląskie	148. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Specjalistyczny nr 4 w Bytomiu
	Ruda Śląska	śląskie	149. Szpital Miejski w Rudzie Śląskiej
	Świętochłowice	śląskie	150. Szpital w Świętochłowicach
	Bytom	śląskie	151. Katolicki Ośrodek Rehabilitacyjno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży „Dom Nadziei”

²⁶ Zatrudnienie do 31.10.2019 r.

	Gliwice	śląskie	152. Centrum Zdrowia Psychicznego i Leczenia Uzależnień
	Rybnik²⁷	śląskie	153. SP ZOZ Państwowy Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Rybniku
	Orzesze²⁸	śląskie	154. Ośrodek Terapii Nerwic
40. Dominik Miedziak	Katowice	śląskie	155. Centrum Psychiatrii im. dr Krzysztofa Czumy w Katowicach
	Dąbrowa Górnicza	śląskie	156. Szpital Specjalistyczny im. Sz. Starkiewicza w Dąbrowie Górniczej
	Chorzów	śląskie	157. Szpital Specjalistyczny w Chorzowie
	Katowice	śląskie	158. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej MSWiA w Katowicach
	Sosnowiec	śląskie	159. Centrum Pediatrii im. Jana Pawła II w Sosnowcu
	Sosnowiec	śląskie	160. Sosnowiecki Szpital Miejski w Sosnowcu
	Czeladź	śląskie	161. Powiatowy Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Czeladzi
41. Magdalena Stasiak	Lubliniec	śląskie	162. Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny im. dr Emila Cyrana Lublińcu
	Tarnowskie Góry	śląskie	163. Wielospecjalistyczny Szpital Powiatowy w Tarnowskich Górach
	Kamieniec	śląskie	164. Ośrodek Lecznico-Rehabilitacyjny Pałac Kamieniec Sp. z o.o.

²⁷ Objęcie placówki od 15.11.2019 r.

²⁸ Objęcie placówki od 15.11.2019 r.

	Zbrosławice	śląskie	165. Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy dla Dzieci i Młodzieży
	Pławniowice	śląskie	166. Zakład Lecznictwa Odwykowego „Szansa”
42. Arkadiusz Warzycha	Toszek	śląskie	167. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital Psychiatryczny w Toszku
	Częstochowa	śląskie	168. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Częstochowie
	Częstochowa	śląskie	169. Częstochowskie Towarzystwo Profilaktyki Społecznej
	Parzymiechy	śląskie	170. Ośrodek Terapii Uzależnień
	Dębowiec	śląskie	171. MONAR Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Dębowcu
	Mstów	Śląskie	172. Ośrodek Rehabilitacyjno-Readaptacyjne dla osób Uzależnionych „Betania” Archidiecezji Częstochowskiej
43. Marek Zimnal	Cieszyn	śląskie	173. Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Cieszynie
	Międzybrodzie Bialskie	śląskie	174. Psychiatryczny Zakład Opiekuńczo- Leczniczy w Międzybrodziu Bialskim
	Bielsko-Biała	śląskie	175. Bielskie Centrum Psychiatryczne
	Cieszyn	śląskie	176. Fundacja św. Elżbiety w Cieszynie
	Bielsko Biała	śląskie	177. Oddział leczenia Zespołów Abstynencyjnych w Bielsku Białej

	Bielsko Biala	śląskie	178. Fundacja Zapobiegania i Resocjalizacji Uzależnień „Nadzieja”
	Czechowice Dziedzice	śląskie	179. Stowarzyszenie Promocji zdrowia Psychicznego „Od Nowa”
	Czernichów²⁹	śląskie	180. Inter.Med Sp.z o.o.
44. Beata Matulińska³⁰	Morawica	świętokrzyskie	Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy
	Sandomierz	świętokrzyskie	Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu
	Koprzywnica	świętokrzyskie	Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Koprzywnicy
	Chęciny	świętokrzyskie	Hostel i Ośrodek Rehabilitacyjny dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych „San Damiano”
45. Zdzisław Skuza³¹	Morawica	świętokrzyskie	181. Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy
	Chęciny	świętokrzyskie	182. Hostel i Ośrodek Rehabilitacyjny dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych „San Damiano”
	Kielce Pałegi	świętokrzyskie	183. Stowarzyszenie "Nadzieja Rodzinie" w Kielcach Hostel dla w Kielcach Ośrodek Rehabilitacji dla Osób z Uzależnieniem od Substancji Psychoaktywnych w Pałęgach
	Luta	świętokrzyskie	184. Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży w Lutej

²⁹ Objecie placówki od 17.09.2019 r.

³⁰ Zatrudnienie do 15.03. 2019 r.

³¹ Zatrudnienie od 21.10 2019 r.

	Kielce³²	świętokrzyskie	185. Stowarzyszenie "Nadzieja Rodzinie" w Kielcach Hostel
46. Anna Bejnar	Węgorzewo Giżycko Rudziszki	warmińsko- mazurskie	186. Szpital Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Węgorzewie
	Gaudynki	warmińsko- mazurskie	187. MONAR Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień
	Stare Juchy	warmińsko- mazurskie	188. Ośrodek Terapii Uzależnień
	Różewiec³³	warmińsko- mazurskie	189. Ośrodek Rehabilitacji Uzależnionych „Doren” im. Berty Trusiewicz, w Różewcu
47. Dorota Ciruk	Frombork	warmińsko- mazurskie	190. SP Specjalistyczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Fromborku
	Elbląg	warmińsko- mazurskie	191. Szpital Miejski im. Jana Pawła II w Elblągu
	Braniewo	warmińsko- mazurskie	192. Powiatowe Centrum Medyczne w Braniewie
	Elbląg	warmińsko- mazurskie	193. Młodzieżowy Ośrodek terapeutyczny KARAN "Dom Zacheusza" w Elblągu
48. Ewa Górko	Olsztyn	warmińsko- mazurskie	194. Wojewódzki Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Olsztynie
	Dobre Miasto	warmińsko- mazurskie	195. Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Dobrym Mieście
	Lidzbark Warmiński	warmińsko- mazurskie	196. Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Lidzbarku Warmińskim

³² Objęcie placówki od 12.12 2019 r.

³³ Objęcie placówki od 01.01.2019 r.

49. Dominika Opala	Poznań	wielkopolskie	197. Szpital Kliniczny im. Karola Jonschera Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu
	Poznań	wielkopolskie	198. Szpital Wojewódzki w Poznaniu
	Poznań	wielkopolskie	199. Centrum Zdrowia Psychicznego
	Poznań	wielkopolskie	200. Szpital Miejski im. E. Raszei
	Owińska	wielkopolskie	201. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy i Rehabilitacji Medycznej w Poznaniu. Oddział opiekuńczo-Lecznicy w Owińskach
	Poznań	wielkopolskie	202. Agnus Prywatny Ośrodek Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia
	Kobylnica	wielkopolskie	203. Katolicki Ośrodek Wychowania i Terapii Uzależnień Caritas Archidiecezji Poznańskiej „Wierzenica”
50. Magdalena Popiołek³⁴	Gniezno	wielkopolskie	204. SP ZOZ Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. Aleksandra Piotrowskiego "Dziekanka" w Gnieźnie
	Gniezno	wielkopolskie	205. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy SPZOZ
51. Katarzyna Stępczak	Kościan	wielkopolskie	206. Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny im. Oskara Bielawskiego
	Śrem	wielkopolskie	207. Zakład Opiekuńczo-Lecznicy w Śremie

³⁴ Długotrwała nieobecność

52. Barbara Lipecka	Szczecin Zdroje	zachodniopomorskie	208. Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdroje”
	Szczecin	zachodniopomorskie	209. Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny Nr 1 im. prof. Tadeusza Sokołowskiego Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego
	Nowe Czarnowo	zachodniopomorskie	210. Szpital Powiatowy w Gryfinie
53. Wojciech Martyna	Stanomino	zachodniopomorskie	211. Szpital Powiatowy im. A. Sokołowskiego w Złotowie
	Koszalin	zachodniopomorskie	212. Środkowopomorskie Centrum Zdrowia Psychicznego MEDiSON
	Szczecinek	zachodniopomorskie	213. Zakład Opieki Psychiatrycznej „Salus” w Szczecinku
	Szczecinek	zachodniopomorskie	214. „Patronka” sp. z.o.o.
	Darzewo	zachodniopomorskie	215. Ośrodek Rehabilitacyjno-Postresocjalizacyjny w Darzewie
	Wandzin	pomorskie	216. Ośrodek Readaptacji EKO „Szkoła Życia” w Wandzinie

Wykaz podmiotów leczniczych w poszczególnych województwach objętych czasową działalnością Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2019 r.

Tabela 10. Wykaz podmiotów leczniczych w poszczególnych województwach objętych czasową działalnością Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w 2018 r.

Podmiot leczniczy	Rodzaj udzielanych świadczeń/Oddział	Data realizacji	Województwo
1. Mazowiecki Szpital i Centrum Diagnostyczne Allenort im. Prof. Kępińskiego w Warszawie	Psychiatria, psychologia kliniczna	9 stycznia	mazowieckie
2. Samodzielny Wojewódzki Zespół Publicznych Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej w Warszawie	Terapia uzależnienia od alkoholu	24 stycznia	mazowieckie
3. Samodzielny Wojewódzki Publiczny Zespół Zakładów Psychiatrycznej Opieki Zdrowotnej im. dr Barbary Borzym w Radomiu	Świadczenia psychiatryczne dla dorosłych; Zakład Opiekuńczo – Leczniczy Psychiatryczny; Leczenie uzależnienia od alkoholu (detoksykacja i terapia); Leczenie zaburzeń nerwicowych; Leczenie psychosomatyczne;	27 lutgo 20-21 sierpnia	mazowieckie
4. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Readaptacyjny dla Osób Uzależnionych w Radomiu	Terapia uzależnienia od substancji psychoaktywnych Rehabilitacja uzależnienia od środków psychoaktywnych	28 lutego	mazowieckie
5. Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Lipsku	Świadczenia psychiatryczne dla dorosłych przewlekle chorych leczenie uzależnień	28 lutego	mazowieckie
6. Szpital Wojewódzki im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Łomży	Oddział psychiatryczny	4-5 marca	podlaskie
7. Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Ostrowie Wielkopolskim	Oddział Psychiatryczny Ogólny i leczenie uzależnień	8 marca	wielkopolskie
8. Krajowy Ośrodek Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym w Gostyninie	Oddziały Leczniczo Rehabilitacyjne – o maksymalnym zabezpieczeniu	11-12 kwietnia	mazowieckie
9. Oddział psychiatrii Aresztu Śledczego w Szczecinie	Psychiatria sądowa o maksymalnym zabezpieczeniu	30 kwietnia	zachodniopomorskie

10. Oddział psychiatrii Aresztu Śledczego we Wrocławiu	Oddział I Psychiatryczny; Oddział II Obserwacji Sądowo-Psychiatrycznych	6 maja	dolnośląskie
11. Oddział psychiatrii Sądowej Aresztu Śledczego w Poznaniu	Psychiatria sądowa o maksymalnym zabezpieczeniu	6 maja	wielkopolskie
12. Oddział psychiatrii sądowej Aresztu Śledczego w Krakowie	Świadczenia psychiatrii sądowej	8 maja	małopolskie
13. Mazowiecki Szpital Wojewódzki Drewnica Sp. z o.o.	Oddział psychiatryczny; Oddział rehabilitacyjny; Oddział detoksykacyjny; Oddział geriatryczny;	13-15 maja	mazowieckie
14. Mazowieckie Specjalistyczne Centrum Zdrowia w Pruszkowie im. prof. Jana Mazurkiewicza	Psychiatryczne dla dorosłych; Psychogeriatryczne; Psychiatrii sądowej o podstawowym i wzmocnionym zabezpieczeniu; Leczenie uzależnienia od alkoholu (detoksykacja i terapia) Zakład Opiekuńczo-Lecznicy	16-17 maja	mazowieckie
15. Świętokrzyskie Centrum Psychiatrii w Morawicy	Leczenie uzależniania od alkoholu (terapia i detoksykacja); Świadczenia psychiatryczne (dla chorych somatycznie, psychogeriatryczne), Świadczenia psychiatrii dla dorosłych, Świadczenia psychiatrii dla dzieci i młodzieży;	30 -31 maja	świętokrzyskie
16. Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Sanoku	Leczenie uzależnień dla dorosłych	5 czerwca	podkarpackie
17. Uniwersyteckie Centrum Kliniczne Klinika Psychiatrii Dorosłych w Gdańsku	Świadczenia psychiatryczne dla dorosłych	5 czerwca	pomorskie
18. Wojewódzki Szpital Psychiatryczny im . prof. Tadeusza Bilikiewicza w Gdańsku	Świadczenia psychiatryczne dla dorosłych; Świadczenia psychiatryczne dla dzieci młodzieży; Psychiatria sądowa Leczenie uzależnień dla dorosłych (terapia i detoksykacja);	6-7, 21 czerwca	pomorskie
19. NZOZ Homo – Lieber w Żukówku	Terapia leczenia uzależnień od alkoholu	16 lipca	pomorskie
20. Milickie Centrum Medyczne Sp. Z. o o w Miliczu	Świadczenia psychiatryczne dla dorosłych; Świadczenia psychiatryczne dla	30 lipca	dolnośląskie

	dzieci młodzieży; Leczenie uzależnień dla dorosłych (terapia i detoksykacja);		
21. Samodzielny Publiczny Szpital Psychiatryczny w Radecknicy	Świadczenia psychiatryczne dla Dorosłych Świadczenia terapii uzależnienia od alkoholu Świadczenia Opiekuńczo-Lecnicze Psychiatryczne dla Dorosłych Świadczenia Psychiatryczne dla Przewlekłe Chorych	23-24 września	lubelskie
22. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Gromkowskiego we Wrocławiu	Świadczenia psychiatryczne dla dzieci młodzieży;	30 września	dolnośląskie
23. Chrześcijański Ośrodek Dla Osób Uzależnionych „Teen Challenge” w Broczynie	Świadczenia terapii uzależnienia od narkotyków, substancji psychotropowych	7-9 października	pomorskie
24. Szpital Wolski im. dr Anny Gostyńskiej Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Świadczenia psychiatryczne dla dorosłych	8 listopada	mazowieckie
25. Wielospecjalistyczny Szpital SPZOZ w Zgorzelcu, Zakład dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. dr. M. Marzyńskiego w Sieniawce	Świadczenia psychiatryczne dla dzieci i młodzieży	21 listopada	dolnośląskie
26. Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej Szpital Miejski w Siedlcach	Świadczenia psychiatryczne ogólne, detoksykacja	9-10 grudnia	mazowieckie
27. „Kaśmin” Dom Seniora Sp. z o.o. w Drożdżówce	Świadczenia opiekuńczo-lecznicze psychiatryczne	10 grudnia	mazowieckie
28. Krajowy Ośrodek Psychiatrii Sądowej dla Nieletnich o maksymalnym zabezpieczeniu w Garwolinie	Psychiatria sądowa dla dzieci i młodzieży	12 grudnia	mazowieckie
29. Szpital Bielański im. ks. Jerzego Popiełuszki	Świadczenia psychiatryczne dla dorosłych	12 grudnia	mazowieckie
30. Uzdrowisko Konstancin-Zdrój" S.A. Szpital Rehabilitacji	Świadczenia psychiatryczne dla dzieci i młodzieży	16 grudnia	mazowieckie

Udział Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w konferencjach w 2019 r.

Tabela 11. Udział Rzeczników Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego w konferencjach w 2019 r.

Wydarzenie	Miejsce i termin	Charakter udziału	Opis wydarzenia
1. Pogadanka dotycząca praw pacjenta dla uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej dla Osób Chorujących Psychiczenie w Lublinie	Głusk 13.02.2019 r.	Prelegent	Spotkanie edukacyjno – informacyjne z uczestnikami i pracownikami Warsztatu Terapii Zajęciowej dla Chorych Psychiczenie Stowarzyszenia Niesienia Pomocy Chorym „Misericordia. Celem spotkania było zapoznanie uczestników z szeroko rozumianymi prawami pacjenta
2. Konferencja „Suwalskie Forum Psychiatryczne”	Suwałki 15.02.2019 r.	Słuchacz	Konferencja dotycząca kwestii takich jak m.in. związane z leczeniem depresji, form opieki psychiatrycznej w SP SP ZOZ w Suwałkach, Pilotażowego Programu Centrum Zdrowia Psychicznego, opieki dziennej.
3. Konferencja „Sekrety Psychiatrii Praktyka”	Katowice 22.02.2019 r.	Słuchacz	Konferencja skierowana do młodych lekarzy psychiatrów, którzy dopiero rozpoczynają swoją karierę zawodową. W trakcie konferencji przedstawiciele nauki przekazywali młodym lekarzom sposoby i metody jakimi sami leczą.
4. Konferencja na Dzień Walki z Depresją	Legnica 25.02.2019 r.	Słuchacz	Konferencja dotycząca depresji wśród dzieci i młodzieży.
5. Konferencja „Profilaktyka i zdrowie publiczne. Świadomość, odpowiedzialność i bezpieczeństwo pacjenta”	Gdańsk 28.02.2019 r.	Prelegent	V konferencja organizowana przez Ministerstwo Zdrowia w ramach debaty: „Wspólnie dla zdrowia”.
6. VIII Ogólnopolska Konferencja Psychiatrii Sądowej w Spale	Spała 08.03.2019 r.	Prelegent	Konferencja podczas, której przedstawiono zmiany w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz zmiany w rozporządzeniu o Rzeczniku Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego.

7. Konferencja Praw Konsumenta	Głogów 15.03.2019 r.	Prelegent	Konferencja poświęcona prawom konsumenta, która miała również charakter informacyjno- edukacyjny w zakresie praw pacjenta.
8. Ogólnopolska konferencja Rzecznika Praw Pacjenta - „Rzecznik Praw Pacjenta Rzecznikiem Polskiej Psychiatrii”	Warszawa 26.03.2019 r.	Słuchacz / Prelegent	Konferencja jubileuszowa Rzecznika Praw Pacjenta temat konferencji obejmował zagadnienia związane z kryzysem psychicznym, psychiatrią dzieci i młodzieży oraz organizacją opieki psychiatrycznej.
9. Ogólnopolskie Dni Walki z Depresją	Legnica 01.04.2019 r.	Słuchacz	Konferencja popularnonaukowa na temat depresji u młodzieży. Prelekcje lekarzy psychiatrów oraz podsumowanie działań podejmowanych w pilotażowych programach w szkołach województwa dolnośląskiego.
10. Ogólnopolska Konferencja Naukowa „MEDiacja”	Toruń 03-04.04.2019 r.	Słuchacz	Konferencja zorganizowana z inicjatywy dwóch studenckich kół naukowych SKN Mediacji Akademickiej „Konsensus” oraz SKN Prawa Medycznego „Lex Medica”, działających na WPiA UMK w Toruniu.
11. Szkolenie personelu medycznego	Głuchołazy 05.04.2019 r.	Prelegent	Podczas szkolenia omówiono prawa pacjenta z uwzględnieniem nowelizacji ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta.
12. Konferencja z okazji światowego dnia zdrowia	Ława 05.04.2019 r.	Słuchacz	Wydarzenie „ Zdrowie dla wszystkich” organizowała Państwowa Powiatowa Stacja Sanitarno- Epidemiologiczna w Ławie z okazji Światowego Dnia Zdrowia.
13. XII Krakowskie dni integracji	Kraków 09.04.2019 r.	Słuchacz	Konferencja podczas, której poruszano min. Kwestie wsparcia studenta w kryzysie psychicznym.
14. Seminarium	Warszawa 17.04.2019 r.	Słuchacz	Seminarium poświęcone wyłączeniom zaburzeń psychicznych w ubezpieczeniach turystycznych. Prowadzenie: dr hab. Marcin Kawiński.
15. Kongres „Patient Empowerment”	Warszawa 24.04.2019 r..	Słuchacz	Kongres, którego jednym z wątków była rola i zadania pacjenta nakierowane na wzmocnienie jego pozycji.

16. III Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Prawo medyczne w ujęciu interdyscyplinarnym”	Toruń 16-17.05.2019 r.	Słuchacz	Konferencja zorganizowana z inicjatywy studenckiego koła naukowego Prawo Medyczne „Lex Medica”, działającego na WPiA UMK w Toruniu, której przedmiotem były rozważania i refleksje dotyczące wielu istotnych zagadnień z zakresu prawa medycznego.
17. Konferencja „Prawne aspekty ochrony zdrowia”	Olsztyn 20.05.2019 r.	Słuchacz	Konferencja organizowana przez Koło Naukowe Prawa Konstytucyjnego Votum oraz Studenckie Koło Naukowe Medycyny Humanistycznej Uniwersytet Medyczny w Łodzi Wydział Prawa i Administracji. Referaty prezentowały wieloaspektowe, prawne aspekty ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego.
18. Konferencja „Włączeni – działania instytucji zaufania publicznego na rzecz osób z niepełnosprawnościami w województwie lubelskim 2019”	Lublin 22.05.2019 r.	Słuchacz	Omówiono sytuację osób z zaburzeniami psychicznymi, podkreślając znaczenie psychiatrii środowiskowej i systemu wsparcia oferowanego na poziomie gminy i powiatu, czyli jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby z niepełnosprawnością.
19. Konferencja „W trosce o zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży. Uwarunkowania przyczyny i skutki depresji”	Jarosław 25.05.2019 r.	Prelegent	Konferencja zorganizowana przez Zespół Szkół Innowacyjnych w Jarosławiu, której tematyka dotyczyła problemu zaburzeń depresyjnych wśród dzieci i młodzieży.
20. Spotkanie Rzecznika Praw Pacjenta z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się wsparciem pacjentów doświadczających kryzysy psychicznego	Warszawa 29.05.2019 r.	Prelegent	W Biurze Rzecznika Praw Pacjenta odbyło się spotkanie z udziałem trzydziestu przedstawicieli organizacji z całej Polski, których cele statutowe związane są z działaniem na rzecz osób borykających się z kryzysem psychicznym.

21. II Kongres Zdrowia Psychicznego	Warszawa 03.06.2019 r.	Słuchacz	II Kongres Zdrowia Psychicznego poświęcony był zwłaszcza finansowaniu psychiatrii w stosunku do pozostałych dziedzin medycyny, sytuacji w psychiatrii dzieci i młodzieży oraz podsumowywał dotychczasowe funkcjonowanie Centrów Zdrowia Psychicznego.
22. Jubileusz 20 – lecia Łódzkiego Hospicjum Łupkowa	Łódź 05.06.2019 r.	Prelegent	Jubileusz działalności Łódzkiego Hospicjum – Łupkowa.
23. Szkolenie dla pracowników SP ZOZ w Łęcznej	Łęczna 06.06.2019 r.	Prelegent	Szkolenie na temat praw pacjenta, zadań i kompetencji RPP- cieszyło się aktywnym zainteresowaniem uczestników.
24. Konferencja dotycząca uzależnień oraz problematyki HIV/AIDS połączona z obchodami 30 – lecia działalności Stowarzyszenia Solidarni „PLUS”	Wandzin 07.06.2019 r.	Słuchacz	Konferencja dotycząca uzależnień oraz problematyki HIV/AIDS.
25. Konferencja „Blżej Alzheimera”	Siedlce 07.06.2019 r.	Słuchacz	Konferencja dotyczyła bieżących problemów z jakimi spotykają się opiekunowie osób, które chorują na Alzheimera.
26. Spotkanie edukacyjno-informacyjne w Centrum Edukacji	Olsztyn 10.06.2019 r.	Prelegent	Wydarzenie zorganizowane we współpracy ze Stowarzyszeniem „Bądź dobrej myśli” . Adresowane do rodzin i bliskich osób chorych na schizofrenię.
27. Seminarium naukowo - szkoleniowe "Pielęgniarka XXI w."	Brzeg 13.06.2019	Prelegent	Seminarium było częścią międzynarodowego projektu badawczego. Uczestnikami była kadra naukowa i zarządzająca personelem pielęgniarskim z Polski, Belgii i Niemiec.
28. III Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa	Przemyśl 14.06.2019 r.	Słuchacz	Organizatorem Konferencji był Wojewódzki Podkarpacki Szpital Psychiatryczny w Żurawicy. Tematem Konferencji była „Psychiatria i terapia uzależnień w świetle współczesnych wyzwań.

29. Konferencja „Farmakoterapia w psychiatrii dzieci i młodzieży – standardy postępowania, szanse, zagrożenia i nowe wyzwania”	Warszawa 14–15.06.2019 r.	Słuchacz	Konferencja organizowana przez Instytut Psychiatrii i Neurologii.
30. Posiedzenie inauguracyjne Rady Młodych Ekspertów	Warszawa, 17.06.2019 r.	Prelegent	Pierwsze posiedzenie w związku z powołaniem w Biurze Rzecznika Praw Pacjenta Rady Młodych Ekspertów.
31. Konferencja Akademia Pedagogiki Specjalnej w Warszawie	Warszawa 19.06.2019 r.	Słuchacz	Konferencja pt. „Człowiek w Środowisku. Kompetencje, wiedza, zasoby a samorealizacja osób po kryzysie psychicznym.” organizowana przez Koło Psychologii Klinicznej i Psychoterapii APSI.
32. Warsztaty z pacjentami oraz personelem Monar i Włoskiej organizacji CEIS	Gdańsk 21.06.2019 r.	Prelegent	Omówienie praw pacjenta w obu krajach. Wymiana doświadczeń o podobieństwach i różnicach pomiędzy włoską i polską organizacją opieki nad osobami uzależnionymi.
33. IV Konferencja Szkoleniowo-Konsultacyjna	Warszawa 26.06.2019 r.	Słuchacz	IV Konferencja Szkoleniowo-Konsultacyjna dotycząca realizacji programu pilotażowego w centrach zdrowia psychicznego organizowana przez Biuro ds. pilotażu Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w Warszawie.
34. Szkolenie personelu medycznego	Brzeg 27.06.2019 r.	Prelegent	Szkolenie pt. „Prawa pacjenta – wybrane aspekty”.
35. Konferencja Rzecznika Praw Pacjenta oraz Specjalistycznego Psychiatrycznego SP ZOZ w Suwałkach pt. „Psychiatria środowiskowa – szanse i wyzwania”	Suwałki 17.07.2019 r.	Prelegent / Słuchacz	W ramach podsumowania rocznego pilotażu centrów zdrowia psychicznego SP SP ZOZ w Suwałkach wraz z Rzecznikiem Praw Pacjenta zorganizowali konferencję, poświęconą roli psychiatrii środowiskowej. W spotkaniu wzięli udział m.in. przedstawiciele Biura Rzecznika Praw Pacjenta, Ministerstwa Zdrowia, Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, Narodowego Funduszu Zdrowia

36. Spotkanie z mieszkańcami nowo powstałego mieszkania wspomaganego dla osób chorujących psychicznie po wielokrotnych pobytach w szpitalu psychiatrycznym oraz pracownikami	Dębica 5.08.2019 r.	Prelegent	Spotkanie odbyło się na zaproszenie Stowarzyszenia Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Radość” w Dębicy. W czasie spotkania przekazano informacje w zakresie zadań Rzecznika Praw Pacjenta, Rzecznika Praw Pacjenta Szpitala Psychiatrycznego oraz praw pacjenta. Mieszkańcom i pracownikom przekazano ulotki popularyzujące prawa pacjenta.
37. V Piknik Zdrowia	Siemianowice Śląskie 31.08.2019 r.	Prelegent	Cykliczne spotkanie promujące zdrowie
38. Konferencja „Rola społeczności w procesie zdrowienia osób po kryzysie psychicznym”	Katowice 12.09.2019 r.	Słuchacz	W trakcie konferencji była poruszana tematyka wpływu najbliższego otoczenia i środowiska na proces zdrowienia osób po kryzysie psychicznym, jak również kwestie związane ze stygmatyzowaniem osób z zaburzeniami psychicznymi. Ponadto omówiono nowoczesne metody wsparcia osób po kryzysie psychicznym.
39. Lubelskie Spotkania Naukowe	Lublin 13.09.2019 r.	Słuchacz	Sesje problemowe poświęcone postępom w diagnostyce i psychofarmakoterapii zaburzeń psychicznych, psychiatrii dzieci i młodzieży, psychiatrii wojskowej, seksuologii, nowym technologiom w psychiatrii, a także, sesje poświęcone środowiskowym i cywilizacyjnym zagrożeniom zdrowia psychicznego (dotyczącym m.in. wpływu skażenia środowiska, pestycydów, diety, stylu życia, smogu informacyjnego na ryzyko rozwoju zaburzeń psychicznych).
40. Finał projektu edukacyjnego „Depresja w Twoich oczach”	Warta 19.09.2019 r.	Słuchacz	Udział w towarzyszących wydarzeniach edukacyjnych i uroczystej gali wręczenia nagród dla laureatów konkursu plastycznego.
41. Spotkanie z przedstawicielami Biura ds. Pilotażu CZP	Nowa Dęba 25.09.2019 r.	Słuchacz	Spotkanie dotyczyło podsumowania prac Centrum Zdrowia Psychicznego w Nowej Dębce.

42. III Śląska Konferencja Psychiatrii i Psychologii Klinicznej „Uzależnienie od alkoholu w obszarze pracy klinicznej psychiatrii i psychologa”.	Toszek 3.10.2019 r.	Słuchacz	Konferencja została zorganizowana SPZOZ Szpitala Psychiatrycznego w Toszku. Tematy poruszane: „problemy pacjentów uzależnionych z zaburzeniami psychicznymi”. Współpraca psychiatry i psychologa w pomocy osobie uzależnionej”. „Superego a uzależnienia”. „Możliwości przymusowego leczenia uzależnienia od alkoholu w Polsce – teoria i praktyka”.
43. I Krakowski Tydzień Zdrowia Psychicznego	Kraków 7.10.2019 roku	Słuchacz	„Human week” czyli cykl imprez, konferencji i spotkań w ramach I Tygodnia Zdrowia Psychicznego. Celem całego wydarzenia było podkreślenie znaczenia zdrowia psychicznego oraz ukazanie zagrożeń, jakie mogą ze sobą nieść problemy natury psychicznej.
44. II Forum zdrowia Psychicznego „Zrozumieć i pomóc”	Poznań 10.10.2019 r.	Słuchacz	Stowarzyszenie Osób i Rodzin na Rzecz Zdrowia Psychicznego "Zrozumieć i Pomóc".
45. Konferencja „Zdrowie psychiczne najwyższym dobrem człowieka”	Węgorzewo, Ogonki 10.10.2019	Słuchacz	Konferencja odbyła się w ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego. Jednym z jej założeń było budowanie pozytywnego wizerunku psychiatrii. Wydarzenie miało na celu przełamanie barier związanych z leczeniem chorób i zaburzeń psychicznych i mitów nagromadzonych wokół psychiatrii.
46. Konferencja szkoleniowa	Sosnowiec 11.10.2019 r.	Prelegent	Podczas konferencji zostało przedstawione tło historyczne powstania ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, jak również pierwsza pomoc psychologiczna i interwencja kryzysowa, zdarzenia niepożądane występujące w podmiotach leczniczych, praktyczne problemy stosowania przymusu bezpośredniego, komunikacji z pacjentem. Rzecznik omówił najczęściej zgłaszane skargi i zastrzeżenia przez pacjentów, związane z wykonywaniem obowiązków przez pielęgniarki.
47. Konferencja zorganizowana przez NFZ na Uniwersytecie	Zielona Góra 11.10.2019 r.	Słuchacz	W konferencji wzięli udział przedstawiciele organizacji pacjenckich z województwa lubuskiego oraz dyrektorzy lubuskich szpitali Dużym zainteresowaniem cieszyło

Zielonogórskim dla pozarządowych organizacji pacjentów			się stoisko z materiałami informacyjnymi Biura Rzecznika Praw Pacjenta nt. praw pacjenta i BRPP, które chętnie odwiedzały osoby uczestniczące w Konferencji.
48. Konferencja „Zaufaj poproś o pomoc”	Sieradz 14.10.2019 r.	Słuchacz	II LO im. St. Żeromskiego w Sieradzu zorganizowało wydarzenie, którego celem była edukacja i profilaktyka problemom psychicznym wśród młodzieży.
49. Konferencja- „Środek zabezpieczający w psychiatrii w aspekcie rodzinnym”	Warszawa 23.10.2019 r.	Słuchacz	Konferencja zorganizowana przez KPS IPiN w Warszawie poświęcona znaczeniu relacji rodzinnych dla osób pozbawionych wolności.
50. XII Seminarium poświęcone realizacji środka zabezpieczającego w psychiatrii	Warszawa 23.10.2019 r.	Słuchacz	Rodzina -środek zabezpieczający w psychiatrii w aspekcie rodzinnym. Rola więzi rodzinnych w leczeniu osób odbywających środek zabezpieczający.
51. Obchody Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego	Bełchatów 29.10.2019 r.	Słuchacz	Udział w uroczystości z okazji Dnia Zdrowia Psychicznego. Zarówno w prelekcjach edukacyjnych, jak i towarzyszących im występach artystycznych.
52. Szkolenie dla personelu medycznego z praw kobiet po poronieniu i martwym urodzeniu	Tarnobrzeg 7.11. 2019 r.	Słuchacz	Spotkanie dotyczyło praw kobiet, które poroniły lub urodziły martwy płód oraz sposobów prowadzenia dialogu z takimi osobami.
53. IX Powiatowy Dzień Walki z Rakiem	Wieluń 15.11.2019 r.	Prelegent	Prelekcja na temat „Praw pacjenta w leczeniu onkologicznym”.
54. VIII Zachodniopomorskie Forum Psychiatrii Środowiskowej	Koszalin 15.11.2019 r.	Słuchacz	Forum poświęcona było funkcjonowaniu Centrów Zdrowia Psychicznego w ujęciu systemowym. Analizie ilościowej i jakościowej realizacji świadczeń w Centrach a także roli RzPPSzP w tej formie pomocy pacjentom.
55. Seminarium Szkoleniowe Kompleksowa	Branice 18.11.2019 r.	Słuchacz	Poruszono zagadnienia z zakresu „Picie alkoholu w Polsce – co wiemy, dokąd zmierzamy? oraz koncepcję „Helping Hand

Terapia Uzależnienia od alkoholu nowe technologie			sytuacyjna inteligencja na usługach terapeutów”. Poruszono również temat współpracy z ośrodkami terapii uzależnień i innymi placówkami ochrony zdrowia oraz siecią abstynentów.
56. Spotkanie edukacyjno-informacyjne dla mieszkańców	Biskupiec 19.11.2019 r.	Prelegent	Wydarzenie zorganizowane przez BRPP we współpracy z Fundacją Pokonaj Raka. Adresowane do ogółu mieszkańców miasta i gminy Biskupiec, w tym do osób z zaburzeniami psychicznymi, ich rodzin i bliskich. Tematem przewodnim były prawa pacjenta ogółem, prawa pacjenta szpitala psychiatrycznego, organizacja opieki psychiatrycznej w regionie.
57. Konferencja Prawa pacjenta w kontekście humanizacji medycyny	20.11.2019 r. Gorzów Wielkopolski	Słuchacz	Konferencja organizowana przez Wielospecjalistyczny Szpital Wojewódzki w Gorzowie Wlkp. wspólnie z Katedrą Humanizacji Medycyny i Seksuologii Collegium Medicum Uniwersytetu Zielonogórskiego.
58. Lekcje w szkołach	Legnica 27-28.11.2019 r. Nysa 10.12.2019 r.	Prelegent	Spotkanie informacyjno- edukacyjne z zakresu działalności BRPP oraz szczegółowo przedstawiliśmy problem uzależnień i możliwości uzyskania wsparcia.
59. Szkolenie w szpitalu w Hajnówce	Hajnówka 28.11.2019 r.	Prelegent	Szkolenie pracowników SPZOZ na terenie szpitala z praw pacjenta i ich dokumentowania.
60. "Przemoc w stosunku do osób starszych i niepełnosprawnych - czy problem istnieje i jaka jest jego skala"	Przemysł 29.11.2019 r.	Słuchacz	Konferencja zorganizowana przez II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych Sądu Rejonowego w Przemyslu. W trakcie konferencji przedstawiono problem przemocy wobec osób starszych.
61. Szkolenie dla pielęgniarek Domu Pomocy Społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Olsztyn 2.12.2019 r.	Prelegent	Szkolenie organizowane z OIPiP w Olsztynie. Było okazją do wymiany informacji o współpracy dps i szpitali psychiatrycznych - zapewniającej pacjentom poczucie zainteresowania. Efektem spotkania było wystąpienie do WSPR z prośbą o współpracę podczas przewożenia pacjenta do szpitala (zabieranie osobistych rzeczy pacjenta, leków, dokumentów).

62. Udział w spotkaniu grupy tematycznej ds. osób starszych	Węgorzewo 2.12.2019 r.	Słuchacz	Utworzenie katalogu usług społecznych realizowany na rzecz osób starszych.
63. Seminarium: aktywizacja zawodowa osób chorujących psychicznie	Łódź 3.12.2019 r.	Słuchacz	Wykłady edukacyjne prezentujące aktualne działania z obszaru aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych ze szczególnym uwzględnieniem osób z chorobą psychiczną.
64. Konferencja: „Depresja wśród dzieci i młodzieży”	Chełm 4.12.2019 r.	Słuchacz	Konferencja zorganizowana przez MOPR i Urząd Miasta Chełma. O problematyce zjawiska opowiadał Pan Zbigniew Chmielewski - specjalista w dziedzinie psychologii klinicznej oraz zaburzeń psychicznych.
65. Konferencja na zakończenie II roku projektu „Centrum Wsparcia dla osób w stanie kryzysu psychicznego”	Warszawa 5.12.2019 r.	Słuchacz	„Doświadczenia w zakresie prowadzenia Centrum Wsparcia dla osób w Stanie Kryzysu Psychicznego ze szczególnym zwróceniem uwagi na syndrom presuicydalny”.
66. Seminarium Profilaktyka samobójstw w Małopolsce i rola mediów w jej realizacji	Kraków 6.12.2019 r.	Słuchacz	Zapoznanie z systemem prewencji suicydalnej i profilaktyki samobójstw w Szwecji, uwrażliwienie przedstawicieli mediów i organizacji pozarządowych na problematykę samobójstw.
67. Spotkanie dotyczące właściwości psychodelików zorganizowane przez Polską Sieć Polityki Narkotykowej i Polskie Towarzystwo Psychodeliczne.	Warszawa 9.12.2019 r.	Słuchacz	Konferencja dotycząca właściwości terapeutycznych psychodelików w szczególności w leczeniu uzależnień, depresji i stresu pourazowego.
68. Spotkanie o prawach pacjenta dla WTZ	Ryn 10.12.2019 r.	Prelegent	Przekazanie informacji o prawach pacjenta
69. Seminarium podsumowanie CZP	Warszawa 13.12.2019 r.	Słuchacz	Podsumowanie programu pilotażu CZP w 2019 r.

Rzecznik Praw Pacjenta

W przypadku pytań, wątpliwości lub sytuacji naruszenia praw pacjenta
skontaktuj się z Biurem Rzecznika Praw Pacjenta

ul. Młynarska 46
01-171 Warszawa

Telefoniczna Informacja Pacjenta

800 190 590

czynna pn.–pt. w godz. 8:00–18:00

kancelaria@rpp.gov.pl
www.gov.pl/rpp